

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Eveliina Suutari

**COVID-19 – PANDEMIAN VAIKUTUKSET NUORTEN AUKUISTEN
KANSAINVÄLISEEN MATKAILUUN**

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Yksikkö Liiketalous
2022

Kansainvälinen kauppa (Liiketalous).

TIIVISTELMÄ (koko 14)

Tekijä	Suutari Eveliina
Opinnäytetyön nimi	Covid-19 - pandemian vaikutukset nuorten aikuisten kansainväliseen matkailuun
Vuosi	2022
Kieli	suomi
Sivumäärä	64
Ohjaaja	Peter Smeds

Tämä tutkimus toteutettiin vuonna 2021, jolloin COVID oli levinnyt ympäri maailmaa koskeväksi pandemiaksi. Pandemialla oli mittavia vaikutuksia kansainväliseen matkustamiseen. Tässä työssä keskitytäänkin matkailuteollisuuteen, joka on maailman kolmanneksi suurin ulkomaankaupan luokka.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää miten COVID- pandemia on vaikuttanut nuorten aikuisten kansainväliseen matkailuun. Tämä tavoite jakautuu kahteen osatavoitteeseen: (1) Miten nuorten aikuisten matkailu on muuttunut Covid-19 pandemian myötä? ja (2) Millaisia riskejä matkustamiseen koetaan liittyvän?

Tutkimuksen teoreettisessa osassa tarkastellaan COVID-kriisin vaikutuksia yhteiskuntiin ja erityisesti matkailualaan. Tämän jälkeen perehdytään kuluttajakäyttäytymiseen matkailualalla sekä eri sukupolviin kuluttajina ja matkustajina.

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena kohderyhmään kuuluville nuorille aikuisille. Aineisto kerättiin Google Forms- kyselyä käyttäen. Vastauksia saatiin jakamalla kyselyä eri sosiaalisen median kanavissa. Kyselyyn vastasi 420 henkilöä. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että pandemialla on ollut merkittäviä vaikutuksia nuorten matkustamiseen. Matkailusuunnitelmat olivat muuttuneet, koska matkustamiseen koettiin liittyvän erilaisia riskejä pandemian aikana. Riskeiltä pyrittiin suojautumaan erityisesti matkakohteen huolellisella valinnalla, matkustamisen välttämällä, huolellisella perehtymisellä matkakohteen riskeihin sekä hygieniasuosituksia noudattamalla.

Avainsanat Covid-pandemia, nuoret, kansainvälinen matkustaminen, matkustamisen riskit

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Kansainvälinen kauppa

ABSTRACT

Author	Eveliina Suutari
Title	Impacts of Covid-19 – pandemia on international travel among young people in Finland
Year	2022
Language	Finnish
Pages	64 Appendices
Name of Supervisor	Peter Smeds

This study was implemented in 2021 when the COVID had become a world-wide pandemic that had major impacts on international travel. In this study, the focus is on travel industry, which is the third largest category of international trade.

The goal of the study was to analyze how the COVID-pandemic has impacted on the travelling of young adults in Finland. This goal was divided into two sub goals: (1) how has the travelling changed among young adults during the pandemic, and (2) what kinds of risks young adults perceive to relate with international travelling.

In the theoretical section of the study, the focus was on the impacts of COVID-pandemic on societies and in particular, on travel industry. After that, attention was turned into consumer behavior in travel industry and into different generations as consumers and travellers.

The study was carried out as a quantitative survey among young adults. The data was collected by Google Forms- survey tool. The survey was implemented through social media channels. The number of respondents was 420.

The results of the study indicated that the pandemic has impacted significantly on travel and travel plans among young adults due to the risks related with the travelling during the pandemic. The respondents aimed to take the risks into account by careful selection of travel destinations, by avoiding international travel, by careful preparation for travel and by following health recommendations.

Keywords	COVID- pandemic, young people, international travelling, travel risks
----------	---

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1. JOHDANTO7
 2. MATKAILUALA10
10
13
 3. KORONAVIRUS JA SEN VAIKUTUKSET KANSANTALOUTEEN SEKÄ KANSAINVÄ-
LISEEN MATKUSTAMISEEN15
 - 3.1 Covid-19 pandemia15
 - 3.2 COVID-pandemian vaikutukset kansantalouteen16
 - 3.3. COVID-pandemian vaikutukset matkailuun18
 4. NUORET AIKUISET MATKUSTAJINA22
22
26
 5. TUTKIMUSMETODI30
30
31
36
 - 5.4. Tutkimuksen luotettavuus37
 6. TUTKIMUSMUOKSEN TULOKSET39
 - 6.1 Covid:in vaikutukset matkailupäätöksiin ja –suunnitelmiin39
 - 6.2 Matkailun riskitaso49
 7. PÄÄTELMÄT JA POHDINNAT57
- LÄHTEET60

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Vastaajien lukumäärä ikäryhmittäin.

Kuvio 2. Vastaajien sukupuoli (%).

Kuvio 3. Vastaajien asema (päärooli) työelämässä (%).

Kuvio 4. Vastaajien kuuluminen Covid19- riskiryhmään (%)?

Kuvio 5. Saman talouden perheenjäsenten kuuluminen riskiryhmään (%)?

Kuvio 6. Kansainvälisten lomamatkojen määrä vuodessa yleensä ennen Covid-kriisiä

Kuvio 7. Kansainvälistä matkustamisen väheneminen Covid-pandemiasta johtuen

Kuvio 8. Covid-kriisin negatiivinen vaikutus taloustilanteeseen ja siten mahdollisuuksiin matkustaa kansainvälisesti

Kuvio 9. Covid:sta johtuva taloustilanteeni vähentää kohdemaassa käyttämiäni palveluja

Kuvio 10. Varatun kansainvälisen matkan peruuttaminen vuonna 2021

Kuvio 11. Varatun matkan peruuntuminen matkanjärjestäjän toimesta

Kuvio 12. Olen vaihtanut matkasuunnitelmiani ulkomaan matkoista kotimaan matkailuun Covid-pandemian takia

Kuvio 13. Matkavarauksen teko ulkomaanmatkaan vuodelle 2021

Kuvio 14. Pysin välttämään matkustamista vielä ainakin tämän vuoden ajan

Kuvio 15. Suunnittelen matkustavani vain kotimaassa vuonna 2021

Kuvio 16. Suunnittelen matkustavani ulkomaille vuonna 2021

Kuvio 17. Mahdollisen rokotuksen vaikutus suunnitelmiin matkustaa ulkomaille vuonna 2021.

Kuvio 18. Eri riskien suhteen koettu huoli matkailuun liittyen vuonna 2021

Kuvio 19. Covid-tilanteeseen liittyvien riskien vaikutus matkustamiseen

Kuvio 20. Covid-tilanteeseen liittyvien riskien vaikuttavan matkustamiseen matkustusmuodoittain

Kuvio 21. Eri matkakohteisiin liittyvien riskien määrä Covid-pandemian aikana

Kuvio 22. Eri majoitusmuotojen sisältyvät riskit Covid-pandemian aikana

Kuvio 23. Eri loma-aktiviteetteihin sisältyvät riskit Covid-pandemian aikana

Taulukko 1. Keinot välttää matkustamiseen liittyviä riskejä

LIITELUETTELO

LIITE 1. Kyselylomake

1. JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tekeminen aloitettiin tammikuussa 2021, jolloin korona oli levinnyt ympäri maailmaa koskevaksi pandemiaksi. Koronavirus lähti leviämään joulukuussa 2019. Maailman terveysjärjestö WHO julisti taudin pandemiaksi 11.3.2020. Tautiin kuolleita maailmalla on jo yli 2 217 000 henkilöä (1.2.2021). Covid-19 onkin vaikuttanut erittäin paljon yhteiskuntiin, kansantalouksiin ja väestön turvallisuuteen ympäri maailmaa. Alkuvuodesta 2021 koronasta todettiin myös muuntovirusta, joka leviää vielä entistä herkemmin väestössä. Viruksen takia moni valtio onkin sulkenut rajojaan ja laittanut erilaisia matkustusrajoitteita maiden väliselle liikkuvuudelle.

Tässä työssä keskitytään matkailuteollisuuteen, joka on maailman kolmanneksi suurin ulkomaankaupan luokka. Kansainvälinen turismi vastaa 7% kansainvälisestä viennistä ja 27% kansainvälisestä kaupasta maailmassa (Wilson & Chen 2020). Covid-kriisillä on kuitenkin ollut erittäin suuri vaikutus erityisesti kansainväliseen matkustamiseen, sillä hotelli- ja matkailuala on yksi eniten pandemiasta kärsineitä aloja (Ivanova, Ivanov & Ivanov, 2020). Esimerkiksi Finnair-konsernin osavuosisikatsauksen 1.1.-30.9.2020 mukaan tammi-syyskuu 2020 Finnairin liikevaihto laski 68,7 prosenttia vertailukaudesta ja matkustajamäärä tippui 71,2 prosenttia. Nähtävissä onkin erittäin suuria muutoksia matkustusmäärissä koko koronakriisin aikana. Suomessa on myös arvioitu, että kansainvälinen matkustaminen palaa aikaisemmalle tasolle vasta vuonna 2022 (TEM, 9.9.2020).

Koska pandemialla on niin suuri vaikutus matkailualalle, on olemassa suuri tarve lisätutkimukselle liittyen Covid-19 pandemian vaikutuksiin matkustamiseen liittyvään päätöksentekoon (Matiza, 2020; Wilson & Chen, 2020). Suomessa koronakriisin vaikutuksista matkailuun on tehty muutamia opinnäytetöitä muissa ammattikorkeakouluissa, mutta ei VAMK:issa. Suomessa on julkaistu lähinnä matkustamiseen liittyviä tilastoja, joita ovat julkaisseet esimerkiksi TEM, IF, Tilastokeskus ja Valtioneuvosto. Kansainvälisistä lehdistä löytyy jo jonkin verran vuonna 2020 julkaistuja tutkimuksia matkailualaan liittyvästä

kuluttajakäyttäytymisestä. Matizan (2020) mukaan tarvitaan tutkimusta myös siihen, kuinka matkailu- ja turismiteollisuus voi toipua pandemiatilanteesta. Globaali matkailuala kohtaa moniulotteisia haasteita, jotka liittyvät sekä matkustuskysyntään (arvioidut terveysriskit, sosiaaliset ja psykologiset riskit) sekä matkailupalvelujen tuotantoon (yritysten konkurssit, velkaantuneisuus ja työvoiman vaihtuvuus).

OECD:n (2020) raportin mukaan matkustusrajoitusten purkamisen jälkeenkin kestää myös vielä pitkään ennen kuin turistien luottamus palautuu. Esimerkiksi tällä hetkellä 90% maailman väestöstä on matkustusrajoitusten alaisina. On myös selvää, että tällä kriisillä tulee olemaan pidempiaikaisia vaikutuksia kansainväliseen matkustamiseen. Toisaalta puhutaan patoutuneesta kysynnästä eli matkustusmäärät voivat kasvaa voimakkaastikin, kun rokotusvaihe on ohitettu. Toisaalta osa kuluttajista voi olla pidempäänkin epävarma matkustamisen suhteen ja esimerkiksi kohteen valinnassa kiinnitetään enemmän huomiota turvallisuusseikkoihin kuin aiemmin. (Matiza, 2020)

Olemassa olevan tutkimuksen pohjalta eri sukupolvet eroavat kuluttajina muista ikäryhmistä (Ritalahti, 2019). Siten kulutuskäyttäytymiseen liittyvässä tutkimuksessa onkin kiinnitetty yhä enemmän huomiota eri kuluttajakohderyhmiin. Sukupolviteorian mukaan eri ikäryhmät ovat eläneet tiettyssä maailmantilanteessa, joka on muokannut heidän ajatteluaan ja käyttäytymistään. Sukupolvianalyysin onkin havaittu olevan hyödyllinen lähtökohta, kun yritetään selvittää henkilöiden matkustusasenteita ja matkustustottumuksia (Li, Li & Hudson, 2013). Suomessa vakuutusyhtiö IF (2020) on toteuttanut tutkimuksen Suomalaisten lomamatkailusta 2020 ja tulosten mukaan esimerkiksi epidemioiden pelko kasvaa iän mukana. Siten kohderyhmänä nuoret aikuiset voivat olla paljon vapaamielisimpiä matkailun suhteen niin tällä hetkellä kuin rokotusten saamisen jälkeen kuin vanhempi väestö. THL (2020) onkin todennut, että koronan riskiryhmään kuuluvat perussairauksista kärsivät ja iäkkäämmät henkilöt. Siten nuorempi väestö ei koe henkilökohtaista riskiä niin merkittäväksi kuin vanhempi väestö. Tässä työssä kohderyhmänä tutkimuksessa ovat aikuiset nuoret eli Y-sukupolvi ja Z-sukupolvi, joihin kuuluvat 18-30

vuotiaat nuoret (Dagmar, 2019).

Matkailuun liittyen työssä käytetään myös turismikulutuksen systeemiteoriaa, joka tarkastelee matkaan liittyviä ajatuksia, päätöksiä ja käyttäytymistä (Woodsire & Dubelaar, 2002, 120). Siten matkustamista tarkastellaan kolmivaiheisena prosessina, jossa vaiheina ovat käyttäytyminen ennen matkaan, matkaan liittyvä päätöksenteko sekä itse matkustaminen. Teorian mukaan matkustajien ominaisuudet kuten ikä ja sukupuoli vaikuttavat matkaan liittyvään päätöksentekoon ja matkustuskäyttäytymiseen. Matkailuun liittyvässä päätöksenteossa keskeiseksi on nostettu myös matkustukseen liittyvän riskin arviointi (Matiza, 2020; Yeung & Yee, 2019). Siten työssä tarkastellaan myös tätä matkustamiseen liittyvää riskien arviointia osana matkustuskäyttäytymistä.

Edelliseen keskusteluun pohjautuen tämän tutkimuksen tavoitteena on:

Miten Covid-19 on vaikuttanut nuorten aikuisten kansainväliseen matkailuun?

Tämä tavoite jakautuu kahteen osatavoitteeseen:

1. Miten nuorten aikuisten matkailu on muuttunut Covid-19 pandemian myötä?
2. Millaisia riskejä matkustamiseen koetaan liittyvän?

Tutkimus toteutetaan kvantitatiivisena tutkimuksena kohderyhmään kuuluville nuorille aikuisille.

2. MATKAILUALA

2.1. Matkailu toimialana

Maailman matkailujärjestö eli UNVTO määrittelee matkailun olevan toiminta, jossa henkilöt matkaavat tavanomaisen elinpiirinsä ulkopuolelle olevaan paikkaan ja oleskelevat siellä yhtäjaksoisesti korkeintaan 12 kk ajan liikematkan, vapaa-ajan vieton tai muun tarkoituksen takia (Veijola, 2013, 18).

Liikkuminen kuuluu aina matkailuun. Matkailun erottaakin muista palveluista tämä maantieteellinen elementti, joka kytkeytyy aina matkustamiseen. World Tourism Organization:in mukaan matkailu voidaan erotella kolmeen eri osaan: kansainväliseen matkailuun, sisäiseen matkailuun ja kansalliseen matkailuun. Kansainvälisellä matkailulla tarkoitetaan ulkomaalaisten ja oman väestön matkustamista ulkomailla. Sisäinen matkailu taas sisältää ulkomaalaisten ja oman väestön matkustamisen valtion sisäpuolella. Kansallisella matkailulla puolestaan tarkoitetaan oman väestön matkailua ulkomailla tai kotimaassa. (Albanes & Boedeker, 2002, 18)

Matkailukohteet muuttuvat ajan myötä. Uusia kohteita syntyy, vanhemmat kohteet kehittyvät ja muuttuvat, sekä osa kohteista voi menettää matkailijoiden kiinnostuksen ajan myötä. Matkailu voi kasvaa alueella yllättäen tai matkailualueen kehittämisen kautta. Alueen mainostus, palveluiden lisääminen ja muiden houkuttimien luominen voi lisätä matkailun kysyntää alueelle. Richard Butlerin elinkaarimallissa matkailun kehitys etenee löytämisvaiheesta sitoutumisvaiheeseen, kehitysvaiheeseen, vakiintumisvaiheeseen, tasaantumisvaiheeseen ja mahdolliseen uudistumiseen. Löytämisvaiheessa alueelle saapuu yksittäisiä matkailijoita, kun taas sitoutumisvaiheessa kohdetta aletaan kehittämään matkailijoille sopivaksi. Kehitysvaiheessa matkailijoiden määrä kasvaa ja houkuttelee paikalle myös yrityksiä alueen ulkopuolelta. Vakiintumisvaiheessa matkailijoiden kasvu hidastuu, mutta matkailusta on voinut tulla alueen pääelinkeino. Tasaantumisvaiheessa matkustajien määrä ei kasva ja asiakkaita ei riitä enää kaikille alan yrityksille alueella. Taantumisvaiheessa yritykset matkakohteessa vähenevät ja matkailijoiden kiinnostus kohdetta kohtaan

vähenee. Uudistumisella voidaan yrittää herättää matkailijoiden kiinnostumista kohteesta uudelleen. (Veijola, 2013, 43-46)

Matkailu onkin dynaaminen ja kasvava toimiala. Maailman bruttokansantuotteesta sen osuus on noin 9%. Matkailuala on yksi maailmanlaajuisesti nopeimmin kasvavista ja suurimmista toimialoista. Matkailualaan tilastoissa lasketaan kuuluvan suoraan matkailusta hyötyvät sekä välillisesti matkailuun kytkeytyvät toimialat. Tyypillisiä matkailun toimialoja ovat majoitustoiminta, vapaa-ajan asuntojen matkailu, ravitsemustoiminta, rautatieliikenne, vesiliikenne, lentoliikenne, henkilöliikenteen tukitoiminta, liikennevälineiden vuokraus, matkatoimistot ja matkailun neuvonta, kulttuuripalvelut, tapahtumat ja muu virkistys toiminta. Mukaan voidaan laskea myös yrityssektorin ulkopuolelta julkinen sektori ja yhdistyssektori. Julkisella sektorilla tapahtuu esimerkiksi matkailun kehittämistä sekä matkailuun liittyvää tiedotusta ja opetusta. Kolmannen sektorin yhdistystoiminta voi olla esimerkiksi vapaaehtoista matkustusalan yhdistystoimintaa. Matkailualaan kytkeytyy myös huomattava osa yrityksiä, jotka eivät näe matkailijoita asiakasryhmäkseen, mutta tuottavat palveluita tai tuotteita yrityksille, jotka toimivat matkailijoiden parissa. Tällaisia yrityksiä voivat olla esimerkiksi pesula, joka toimittaa hotelleille pesulapalvelua tai rakennusala, joka valmistaa matkailijoiden yöpymispaikkoja. (Veijola, 2013, 30-33)

Matkailusta on tullut olennainen osa yhteiskuntaa ja siitä on tullut riippuvainen kaikista ympäristössä tapahtuvista asioista ja maailman kehityskulusta. Perusedellytyksenä matkailulle ovat aika matkustamiseen, tarvittava raha, sekä motiivi matkustamiseen. Niiden laadun ja määrän muutokset ovat osa matkailun pitkäaikaisen kasvun taustaa. Suomalaisten palkallinen vapaa-aika ja sen määrä on myös lisääntynyt, ja myös tavat käyttää vapaa-aikaa ovat muuttuneet. Ihmiset suosivat nykyään lyhyempiä vapaita kuten yksittäisiä lomapäiviä tai viikon lomiam. Näitä lyhyempiä lomiam sitten yhdistetään viikonloppuihin, jotta saadaan pidennettyjä viikonloppuja. Palvelujen ja matkojen tarjoajat ovatkin huomioineet kasvavan tarpeen pidennetyille viikonloppulomille, kaupunkimatkoille ja muille lyhyemmille lomamatkoille. Matkailun kehittymiseen vaikuttavat lomien

lisääntymisen lisäksi myös tulotason kasvu, liikennevälineiden ja liikenteen kehittyminen, tietoyhteiskunnan ja median lisäämä tieto, aktiviteettilomien kysynnän kasvu sekä hyvin toimeentulevien ja aktiivisten seniorikansalaisten määrän lisääntyminen. Eläkeiän tavoittaneet tai sitä lähenevät ovat varakkaita, hyväkuntoisia ja tottuneita matkustajia. Arvion mukaan 2050 vain 50% väestöstä Euroopassa on työikäisiä, joten eläkeläiset tulevat nousemaan suureksi kohderyhmäksi myös matkailussa. (Verhelä, 2014, 15-17)

Matkustamisen syitä voivat olla viihde ja ajanviette, työmatkailu, sosiaaliset syyt kuten henkilöiden väliset suhteet, uskonto, kulttuuri ja itsensä kehittäminen tai fyysiset ja fysiologiset syyt. Fyysiseksi ja fysiologiseksi syyksi määritellään esimerkiksi urheilu- tai ulkoilma-aktiviteetit, terveyden ja toimintakyvyn ylläpitäminen, sairauden ennaltaehkäiseminen tai siitä kuntoutuminen. Myös lepääminen ja arjesta irrottautuminen voivat kuulua näihin motiiveihin. (Verhelä & Lackman, 2003, 22-25)

Matkailuun vaikuttavat myös erilaiset alan megatrendit. Megatrendeillä tarkoitetaan kehitysilmiöitä, jotka vaikuttavat matkailuun 20-30 vuoden ajanjaksolla. Merkittäviä trendejä ovat ympäristötietoisuus, yksilöllisyyden korostaminen, sosiaalinen media, sähköisen liiketoiminnan kehittyminen ja väestön ikääntyminen. Alan toimintaympäristöä muokkaavat aktiivisesti myös poliittinen, taloudellinen ja teknologinen sekä sosiaalinen muutos. (Iivari, 2012, 12)

Pitkäaikaisten trendien seuraamisen ohella matkailualan yritysten tulee varautua erilaisiin kriiseihin. Tällaisia kriisejä ovat esimerkiksi luonnonkatastrofit ja onnettomuudet kuten luonnon mullistukset, pandemiat, räjähdykset, tulipalot tai henkilövahingot. Tapahtumat voivat aiheuttaa uhkaa asiakkaille, henkilöstölle sekä ympäristölle. Tapahtumat vaikuttavat myös yrityksen mahdollisuuksiin toimia ja harjoittaa yritystoimintaansa alueella. Toinen mahdollinen kriisi on väkivaltaan liittyvä kriisi. Väkivaltaan voivat liittyä pommiuhkat, ryöstöt/tunkeutumiset, kiristyksen, sabotaasit tai tietomurrot. Näiden tapojen tarkoitus on yleensä henkilöiden tai yrityksen toimitilojen vahingoittaminen. Kolmas riski yritystoiminnalle on henkilöstökriisit. Tällaisia kriisejä ovat yleensä yrityksen johtamiskulttuurista ai-

heutuvia ongelmia. Henkilöstökriisit lähtevät yleensä käyntiin irtisanomisista, laikoista, työhyvinvoinnin ja työsuojelun puutteesta tai syrjinnästä. Neljäntenä riskinä on huomioitu talouskriisit. Yritys voi joutua talouskriisiin toimitus ja tuotantokatkon takia, kilpailutilanteen muutoksista, virheellisestä bisnesstrategiasta, raaka-aine pulasta tai tuotteiden laadun ongelmista. Viidentenä riskinä nähdään toimialakriisi, joka voi johtua laiminlyönneistä tai onnettomuuksista koskien koko toimialaa. Viimeisenä kriisinä voidaan mainita mainekriisit. Tällaiseen tilanteeseen voi johtaa taitamaton viestintä, salailusyytökset, virheelliset huhut ja uutiset sekä harkitsemattomat lausunnot. (Iivari, 2012, 185)

2.2. Suomalaiset matkailualan kuluttajina

Suomalaisten kuluttajien osalta on saatavilla erityisesti erilaista tilastotietoa. Ulkomaan matkailu oli kotimaan matkailua suositumpaa esimerkiksi vuonna 2012. Suomalaiset tekivät yöpymisen sisältäneitä lomamatkoja 5,8 miljoonaa reissua. Matkakohteista kaikista suosituin ylivoimaisesti oli Viro. Lämpimistä rantakohteista suomalaisten suosioon ovat päässeet Manner-Espanja, Italia, Kanarian saaret, Turkki ja Kreikka. Aasiaan ja tyynelle valtamerelle matkustuksen määrä 2011-2012 nousi 52% edellisvuodesta. Aasian ja Tyynenmeren kohteista suosituin oli Thaimaa 146 000 matkalla. Suomalaisten kiinnostus Amerikan mantereelle nousi myös paljon vuonna 2012. Matkojen määrä nousi 74% vuodesta 2011. (Verhelä, 2014, 14-15) Kotimaan matkailun osalta suomalaisten suosikkikohteita ovat Uusimaa, Pirkanmaa, Lappi, Pohjois-Pohjanmaa, sekä Varsinais-Suomi. Nämä kunnat vetivät yli 60% maksullisen majoituksen kokonaiskysynnästä. Suosituin kohdealue oli Uusimaa, jonne suomalaiset tekivät 1,2 miljoonaa reissua vuonna 2012. (Verhelä, 2014, 14)

Kun on tarkasteltu suomalaisten kokemia matkustamiseen liittyviä riskejä, niin huolia ulkomaanmatkailussa aiheuttivat vuonna 2020 erityisesti epidemiat ja pandemiat sekä terrorismi. Vuonna 2019 eniten huolta puolestaan herätti terrorismi. Suomalaisten huoli luonnonkatastrofeista ja poliittisista selkkauksista oli vähentynyt vuoden aikana. Suurimmat erot sukupuolten välillä liittyivät

matkailun vaikutuksiin ilmastonmuutokseen ja eläinten kaltoinkohtelu. Naiset olivat vahvemmin sitä mieltä, että nämä asiat huolestuttavat matkailussa. Tutkimuksen mukaan 73% kertoi ottavansa huolensa huomioon matkailukohdetta valittaessa. (IF, 13.5.2020)

Kohteen turvallisuus ja hygieniataso on noussut tärkeäksi osaksi kohteen valintaa COVID-pandemian aikana. 57% kyselyyn osallistuneista pitivät kaikista tärkeimpänä kriteerinä lomakohteen ja majoituksen valinnassa hyvää hygieniatasoa. Tartuntataudin leviämisen tilannetta matkakohteessa seurasi 57% vastaajista. Lisäksi 48% vastaajista piti tärkeänä myös mahdollisuutta palata kotiin tarvittaessa nopealla aikataululla. 45% vastaajista ei pitänyt mitään lomakohtetta turvallisena nykytilanteessa. (Tak oy & Haaga Helia, 25.5.2020)

Koronakriisi vaikutti myös valmiiksi tehtyihin lomavarauksiin. Tammi-huhtikuussa 2020 18% kaikista suomalaisista joutui peruuttamaan jo varatun lomansa täysin koronaviruksen takia ja 15% suomalaisista päätyi siirtämään lomaansa samasta syystä. 16% suomalaisista kuitenkin kertoi pystyneensä lomailemaan tammi-huhtikuussa 2020. Tästä ryhmästä kolmasosa joutui kuitenkin muuttamaan alkuperäistä suunnitelmaansa. (Tak oy & Haaga Helia, 25.5.2020)

Koronatilanteet vaikuttivat paljon myös suomalaisten tulevaisuuden lomailuajankomuksiin. Kolme miljoonaa suomalaista on kertonut aikovansa lomailla vuoden 2020 aikana. Näistä kaksi miljoonaa henkilöä ei kuitenkaan tiedä vielä lomakohteensa sijaintia. 1,3 miljoonaa suomalaista on siirtänyt koko loman suunnittelemista tulevaisuuteen. 51% suomalaisista kokee Euroopan matkan tai kaukomatkan olevan suuri riski tällä hetkellä. Suomalaiset etsivätkin lomaltaan vuonna 2020 lepoa ja rauhoittumista 40%, mökkilomailua 31%, luontolomailua 30%, kaupunkilomailua 27% sekä ystävien ja sukulaisten tapaamista 25%. Rantalomaa ulkomailla halusi vain 23% suomalaisista. Vähiten suosittuja olivat opiskeluloma 1%, Camping-loma 5% ja terveysloma 6%. (Tak oy & Haaga Helia, 25.5.2020; IF, 13.5. 2020).

3. KORONAVIRUS JA SEN VAIKUTUKSET KANSANTALOUTEEN SEKÄ KANSAINVÄLISEEN MATKUSTAMISEEN

3.1 Covid-19 pandemia

2019 joulukuussa kiinalaistutkijat löysivät uuden viruksen, joka aiheutti ihmisille hengitystieinfektioita. Virus on alkuperäisesti Kiinan Wuhanista ja levisi maailmanlaajuisesti pandemiaksi. Taudinaiheuttajavirus nimettiin Sars-cov-2 virukseksi, josta käytetään virallista nimeä COVID-19. Pandemiaksi terveysjärjestö WHO julisti 11.3.2020, kun koronavirus oli levinnyt jo maailmanlaajuisesti epidemiaksi. Kuolleisuus virukseen maailmanlaajuisesti on ollut 2.2% sairastuneista epidemian alussa. Suomessa sairastuneista menehtyneitä on ollut hieman yli 1.5%. Menehtyneet ovat olleet usein iäkkäitä henkilöitä, joilla on ollut myös muita perussairauksia, jotka vaikuttavat elimistön puolustuskykyyn. Tartuntoja on ollut myös lapsilla, mutta oireet ovat olleet yleensä hyvin lieviä. (Terveyskirjasto, 2021)

Koronaviruksen oireiksi tiedetään kuume, hengenahdistus, yskä, väsymys, lihaskuvut, pahoinvointi, nuha ja ripuli. Monilla sairastuneilla on todettu myös haju- ja makuaistin häiriöitä. Korona voidaan todeta ottamalla Covid-19 näyte nenänielusta otettavalla testillä. (Terveyskirjasto, 2021)

Koronaviruksen ehkäisemiseksi on kehitetty myös rokotteita. 13.1.2021 mennessä kaksi rokotetta on saanut Euroopassa myyntiluvan. Pfizerin-BionTechin BNT162b2-rokotetta on annettu myös suomalaisille. Molempien rokotteiden teho Koronan ehkäisyssä on noin 95%. Rokotteita annetaan ihmisille 2 erässä. Toinen pistos suunniteltiin annettavaksi kolmen viikon kuluttua ensimmäisestä pistoksesta, mutta myöhemmin aikaväliä pidennettiin muutamaan kuukauteen. Suomessa valtioneuvosto on päättänyt rokotusjärjestyksen, joka lähtee käyntiin terveydenhoitoalan henkilökunnasta, jotka työskentelevät koronapotilaiden kanssa, terveydenhoidossa virukselle kriittisillä aloilla tai vanhustenhoidon laitosten ja asumispalveluissa. Seuraavassa vaiheessa aloitetaan yli 70-vuotiaiden henkilöiden rokotukset. (Terveyskirjasto, 2021)

Koronaviruksen on tutkittu tarttuvan erityisesti pisaratartuntana sairastuneen henkilön aivastaessa tai yskiessä. Virus voi tarttua myös kosketustartuntana pinnoilta, joille on hiljattain päätyntä sairastuneen henkilön hengitystie-eritteitä. Koronavirus ei kuitenkaan säily pinnoilla hyvin pitkään. Taudin itämisajaksi on arvioitu tällä hetkellä 1-14 päivää. (THL, 2020)

3.2 COVID-pandemian vaikutukset kansantalouteen

Suomi vaikuttaa selviävänsä taloudellisesti korona-ajasta selvästi paremmin kuin muut EU-maat. Viime vuoteen verrattuna Suomen talous pieneni kolmannella neljännekselle 2,7%. Jos lukua vertaa EU:n k (4,3%) tai euroalueen (4,4%) keskiarvoihin, Suomi vaikuttaa selviävän koronakriisistä huomattavasti keskiarvoa paremmin. Rajuimmin korona on vaikuttanut tähän mennessä Espanjan talouteen, joka supistui toisella neljänneksellä 21,5% ja kolmannella neljänneksellä 8,7% viimevuoteen verrattuna. EU:n ulkopuolella olevista maista korona on vaikuttanut Yhdysvaltojen talouteen supistaen kolmannella neljänneksellä 2,9% vuoden takaista määrää. Iso-Britannian talous on kärsinyt 9,6%. Kiinan talous puolestaan kääntyi kolmannella neljänneksellä jo 4,9% kasvuun viimevuoteen verrattaessa (Tilastokeskus, talouden tilannekuva)

Korona on vaikuttanut Suomessa myös työllisyyteen. Työllisiä on 50 000 henkilöä vähemmän vuonna 2020 kuin 2019. Työttömyys on myös lisääntynyt. Työttömiä oli vuonna 2020 45 000 henkilöä enemmän kuin vuonna 2019. Korona-aikaan nähtiin myös paljon lomautuksia. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan kokoaikaisesti lomautettuja oli Suomessa huhtikuussa 2020 yli 160 000 henkilöä. Elokuussa määrä lähti kuitenkin laskuun ja on pysynyt elokuu-lokakuu välillä tasaisesti n.60 000 henkilössä. Vaikka lomautettujen määrä on vähentynyt, niin se ei näy suoraan työllisten määrän kasvussa eli iso osa huhtikuun lomautuksista on päättynyt töiden kokonaan loppumiseen. (Tilastokeskus, 2020)

Koronapandemia on koetellut rankasti myös julkista taloutta ja sen kestävyyttä. Julkisessa taloudessa menot ovat lisääntyneet suuresti, toistaiseksi verotuloja on

tullut vain hieman vähemmän kuin edellisvuotena. Alijäämää on kuitenkin rahoitettu ottamalla lisää valtion velkaa. (Tilastokeskus, 2020)

Koronapandemia vaikutti suuresti moneen alaan Suomessa. Palvelualoilla kolmannella neljänneksellä kuljetus- ja varastointiala laski 20,2% vuoden 2019 vastaavista luvuista. Taide, virkistys ja viihde – toimialan liikevaihto laski 24,9%. Majoitus ja ravitsemustoiminta laski 18,1%. Korona vaikutti kuitenkin positiivisesti kiinteistöalalla (2,2%) sekä informaatio- ja viestintäalalla (3,7%). Kaupan alalla eniten laski erikoismyymälöissä tapahtuva elintarvikkeiden vähittäiskauppa (22,5%) ja vaatteiden ja jalkineiden vähittäiskauppa (13,2%). Korona-aikana kasvoivat erityisesti autokauppa (6%), vähittäiskauppa (4,4%), kodintekniikka (14%), optinen ala (11,3%), veneet ja veneilytarvikkeet (7,7%) sekä puutarha-ala (7,7%) (tilastokeskus, 2020).

Valtio yritti estää korona-aikaan talouskriisiä, yritysten konkurssia ja työttömyyttä erilaisilla koronatuilla. Kevään ja kesän aikana vanhoja tukia laajennettiin ja uusia tukia alettiin myöntää yrityksille. Valtion myöntämän koronarahoituksen määrä maaliskuu-kesäkuun aikana oli kokonaismäärältään 22 miljardia euroa. Tästä lainojen osuus eli markkinaehtoisia rahoituksia oli 10,2 miljardia euroa ja suorien tukien osuus 10,4 miljardia. Työeläkemaksuja alennettiin myös 1,5 miljardilla eurolla. Takauksia myönnettiin myös 737,25 miljoonaa, joka nousi 171,4% viime vuodesta. Yhteensä tukia myönnettiin yli 43 000 yritykselle koronapandemian aikana. Tukia maksettiin eniten koronasta kärsineille palvelualan toimijoille. (Tilastokeskus, 2020) Työ ja elinkeinoministeriö aikoo tutkia tukien vaikutuksia pitkällä ja lyhyellä aikavälillä. Tutkimus tulee valmistumaan vuonna 2021-2023 välisenä aikana kahdessa eri osassa. (Valtioneuvosto, 18.8.2020) Yritysten konkurssit vähenivät vuonna 2020 18,6% vuodesta 2019. Konkurssit vähenivät lukumäärällisesti eniten palvelujen päätoimialalla 15,7% ja suhteellisesti eniten kuljetus- ja varastointialalla 28,7%. (Tilastokeskus, 27.1.2021)

3.3. COVID-pandemian vaikutukset matkailualaan

Pandemia vaikuttaa kaikkiin toimialoihin, mutta erityisesti kansainväliseen matkailuun. Matkailutoimialan tiedetään olevan haavoittuvainen katastrofeille, joista aiheutuu riskiä henkilökohtaiselle turvallisuudelle ja terveydelle. Siten tällaisissa kriiseissä tarvitaan tutkimusta siihen, kuinka kuluttajien asenteet ja käsitykset muuttuvat, jotta voidaan ymmärtää muutoksia matkustuskysynnässä. (Ivanova, Ivanov & Ivanov, 2020)

Koronakriisin vaikutukset näkyivät voimakkaasti matkailualan yrityksissä. Majoitusala laski 26,6%, vesiliikenne 33,6% ja matkanjärjestäjien ja matkatoimistojen liikevaihto peräti 79,3%. Myös lentoliikenne on vähentynyt huomattavasti koronan aikana. Matkustajamäärät Suomen lentokentillä vähentyi 91% joulukuussa 2020. Matkustajamäärä Helsinki-Vantaan lentoasemalla oli 5,1 miljoonaa matkustajaa tammi-joulukuussa 2020, joista 69% oli ulkomaan ja 31% kotimaan lentoja. Korona vaikutti myös rahti ja postikuljetusten määrään laskien 42%. (Tilastokeskus, 27.1.2021) Koronavuosi vaikutti suuresti myös merimatkustukseen matkustajaliikenteen osalta. Laivaliikennettä liikkui vuonna 2020 Suomesta Viroon, Ruotsiin ja Saksaan. Matkustajamäärät laskivat yhteensä 74% vuoden 2019 matkustajamäärissä. Koronatilanne ei kuitenkaan näkynyt yhtä paljon muista merikuljetuksista. Merikuljetusten vienti laski 5% ja tuonti 3%. Merikuljetukset koostuivat kappaletavaroista, öljytuotteista, raakaöljystä, konteista ja kuljetusvälineistä kuten autoista ja kuorma-autoista. (Tilastokeskus, 11.1.2021)

Vaikka kotimaanmatkailu kiinnosti suomalaisia koronavuonna 2020, niin yöpymiset olivat kuitenkin laskussa. Suomalaisten yöpymiset laskivat 29,4% viime vuodesta. Ulkomaalaisten yöpymiset putosivat valtavasti. Ulkomaalaisien matkailijoiden yöpymiset laskivat 91,8% viime vuodesta. Eniten vähenivät Britannian matkustajien yöpymiset Suomessa 98,1%. Vuonna 2020 ulkomaalaiset yöpyivät eniten Uudellamaalla (40% yöpymisistä) ja Lapissa (15% yöpymisistä). Yöpymisten väheneminen näkyi myös hotellien käyttöasteessa. Hotelliyöpymiset vähenivät 62% joulukuussa 2020. Asiakkaiden väheneminen näkyi myös hotellien

hinnoittelussa. Keskihinta 2019 hotellihuoneelle oli 124,80 euroa. Vuonna 2020 keskihinta laski 99,99 euroon yöltä. (Tilastokeskus, 28.2.2021)

Jo pian COVID:in ilmaantumisen jälkeen ensimmäisissä tutkimuksissa selvitettiin kriisin vaikutuksia matkailualan kuluttajakäyttäytymiseen (Brouder, 2020). Matkailualan tutkijat ovat erityisen kiinnostuneita COVID-kriisin vaikutuksista kuluttajien käsityksiin riskeistä ja kuinka nämä riskikäsitykset vaikuttavat kriisin jälkeiseen matkailukäyttäytymiseen. Kriisi on vaikuttanut erityisesti kansainvälisesti suosittuihin turistikohteisiin kuten Saksa, Espanja, Ranska, USA, Englanti ja Italia. Pandemian vaikutukset kansainväliseen matkailukäyttäytymiseen ovat siten jopa katastrofaalisia, mutta niistä tiedetään vielä hyvin vähän. (Matiza, 2020)

COVID- kriisin myötä arvioidaan uudelleen se, missä määrin ja minkälainen matkustaminen on välttämätöntä sekä nyt että tulevaisuudessa. Kriisin aikana vaaditaan huolellista päätöksentekoa siitä, milloin ja minne kannattaa matkustaa. Riskin arviointi on keskeinen osa prosessia. Päätöksenteossa tulee ottaa huomioon matkustajan oma kokonaistilanne henkilökohtaisen riskin näkökulmasta, eri matkustusmuotoihin liittyvät riskit sekä lähtömaan ja kohdemaan terveystilanne sekä maiden voimassaolevat säädökset. (Wilson & Chen, 2020)

Tutkimusta tarvitaan myös siitä, missä määrin sairauden sairastaminen antaa immuniteetin ja siten missä määrin matkustamista voidaan sallia taudin jo sairastaneille. Jatkossa rokotusten eteneminen vaikuttaa asteittain kansainväliseen matkustamiseen. Lisää tietoa tarvitaan rokotusten etenemisen vaikutuksista kansainvälisen matkustamisen avautumiseen. Kokonaisuutena ottaen pandemia korostaa matkustamiseen liittyvän terveysturvallisuuden merkitystä osana matkapalveluja (Wilson & Chen, 2020)

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan kansainvälisen matkailun kysyntään koronan aikana vaikuttavat mm. rajojen avautuminen, vaadittavat terveysturvallisuustoimenpiteet sekä arviot lentoreittien avautumisesta ja palautumisesta. Tärkeää on myös kokoontumisrajoitusten purun aikataulu. Kongressien, messujen ja tapahtumien järjestämisen salliminen vaikuttaa

positiivisesti työmatkaliikenteeseen. Turvallisuudentunne matkailijoilla vahvistuu asteittain, mutta tutkimusten mukaan muita kriisejä hitaammalla aikataululla. Rokotekattavuus tulee vaikuttamaan kuluttajien talouden toimintakykyyn ja luottamukseen. Matkakysynnän tulee käynnistämään kotimaan matkailu, jonka jälkeen Suomalaisten kansainvälinen matkailu sekä Suomeen suuntautuva turismi tulevat käynnistymään asteittain. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan kotimaisen matkailun palautuminen samalle tasolle kuin vuonna 2019 eli ennen koronavirusta voisi viedä kesään 2021. Kansainvälinen matkailu palaa tasolle ennen kriisiä vasta 2021 vuoden jälkeen. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 9.9.2020)

Ulkomaalaisten ja suomalaisten matkailijoiden matkailukysyntä eli Suomessa käytetyn rahan määrä oli arviolta 16,1 miljardia euroa vuonna 2019. Valtioneuvoston arvioiden mukaan vasta vuonna 2023 päästään matkailussa vuoden 2019 tasolle. Vaikka moni suomalainen matkusti enemmän kotimaassa kuin aiemmin, matkailijoiden kulutus Suomessa vähenee 2020 noin 40%. Kotimaanmatkailu auttaa kuitenkin monia matkailualan yrityksiä kannattelemaan peruskassavirtaa. Suomalaisten ulkomaanmatkailu kokonaiskysynnästä oli 2019 15%, kun taas koronavuonna osuus oli enää 7%. (Valtioneuvosto, 9.9.2020)

Suomalaiset ovat lisänneet tutustumistaan lähiympäristöön korona-aikana. 42.3% arvioi tekevänsä enemmän lähiympäristössä matkustamista vuonna 2020 (lähiympäristöksi määriteltiin 20min pyöräily- tai kävelymatkaa kodista). Kotimaan matkailun ollaan huomattu myös lisääntyneen, sillä 19.3% suomalaisista kertoi lisänneen matkustamista kotimaassa yli 50km päähän nykyisestä asuinpaikkakunnasta. 31% kertoi myös löytäneensä vahvemman yhteyden luonnon kanssa. (Sitra, 15.12.2020) Korona on vaikuttanut myös suomalaisten kesälomamatkailuun. 54% tutkimuksen vastaajista kertoo muuttaneensa suunnitelmiaan kesän osalta. Suunnitelmia muuttaneista henkilöistä 52% aikoo jättävänsä tämän kesän matkailun kokonaan suunnitelmistaan. (IF, 13.5.2020)

Huoli epidemioista ja pandemioista matkailussa vaihtelee suuresti iän mukaan. Vanhemmasta ikäluokasta (60+ vuotiaat) 61% kertoivat huolestuneensa pandemioista matkailua suunnitellessaan, nuorena ikäluokassa (18-29v -vuotiaat)

pandemioista huolissaan oli vain 39%. (IF, 13.5.2020) Matkailualan elpymisen näkökulmasta keskeistä on eri maiden hallitusten toimenpiteet talouksien ja matkustuksen uudelleen avaamisessa. Esimerkiksi Espanjan hallitus on kehittänyt nelivaiheisen matkailun elpymissuunnitelman, jolla se pyrkii varmistamaan, että turistikohteet ovat turvallisia ja että matkustajien käsitykset turvallisuudesta saadaan muutettua. (OECD, 2020)

4. NUORET AIKUISET MATKUSTAJINA

4.1. Kuluttajakäyttäytyminen matkailualalla

Kuluttajakäyttäytymisellä tarkoitetaan yleisesti fyysisiä, tunneperäisiä ja mentaalaisia toimintoja, jotka vaikuttavat ihmisten käyttäytymiseen valikoidessa, ostaessa ja kuluttaessa tuotteita ja palveluita. Kuluttajakäyttäytyminen ei rajaudu vain tuotteiden ja palveluiden ostoprosessiin, vaan sisältää ostoa edeltävät toiminnot, varsinaiset ostoon liittyvät toiminnot sekä kaikki oston jälkeiset toiminnot. Siten kuluttajakäyttäytyminen on prosessi, jossa itse ostaminen on vain osa kokonaisuutta. Matkailun ostotapahtumat ovatkin monimutkaisia prosesseja. Esimerkiksi ulkomaan lomien yhteydessä kuluttaja joutuu miettimään ainakin matkan kohdetta, matkustuksen kulkuneuvoa kohteeseen, majoitusvaihtoehtoja, ruokapalveluja, lomamatkan pituutta, ajankohtaa matkustamiselle ja matkustuksen tarkoitusta. Lisäksi kuluttaja harkitsee kannattaako matka tehdä omatoimisesti vai matkanjärjestäjän avulla.

Matkailualan kuluttajakäyttäytymiseen vaikuttavia yksilön sisäisiä tekijöitä ovat motivaatio, asenteet ja persoonallisuus. Ulkoisia vaikutustekijöitä ovat viiteryhmät, kulttuuri, kaupallinen ja ei-kaupallinen matkailuviestintä sekä muut sosiaalis-yhteiskunnalliset tekijät. (Albanes & Boedeker, 2002, 103-124). Myös Puustisen ja Rouhaisen (2007, 144) mukaan erilaiset ulkoiset ja sisäiset - ärsykkeet ohjaavat matkailijan ostoja ja käyttäytymistä. Ulkoisia ärsykeitä ovat heidän mukaansa yrityksen ulkoinen toimintaympäristö ja markkinointitoimenpiteet, lainsäädännön muutokset, taloudellinen tilanne ja vallitseva kulttuuri. Sisäisiä ja henkilökohtaisia asioita ohjaavat demografiset tekijät, arvot, motiivit ja tarpeet sekä sosiaaliset tarpeet kuten työ, kaveripiiri ja perhe. Matkailijan kulttuuritaustalla on suuri vaikutus henkilön tarpeisiin ja toiveisiin.

Matkailijat toivovat matkakohteeltaan vaihtelua nykyiseen asuinympäristöönsä. Matkakohteita etsitään sellaisilta alueilta, jotka poikkeavat tutusta ympäristöstä mahdollisimman paljon. Kohteen toivotaan poikkeavan omasta kulttuurista sekä luonnontieteellisestä ympäristöstä. Kohteen sääolot ja ilmasto otetaan huomioon

usein matkakohteen valinnassa. Matkailijat etsivät mielenkiintoisia, viihtyvyydeltään hyviä kohteita, joissa voidaan toteuttaa haaveita tai harrastuksia, joita omassa arjen elinympäristössä ei pystytä toteuttamaan riittävästi tai ollenkaan. (Vuoristo, 1998, 29)

Matkailuun liittyvään kuluttajakäyttäytymiseen on kehitetty eri teorioita. Yksi paljon käytetyistä teorioista on Turismikulutuksen systeemiteoria (Theory of Tourism Consumption Systems, TCS). Teoria määrittelee TCS:n ryhmäksi matkaan liittyviä ajatuksia, päätöksiä ja käyttäytymistä ennen matkaa, matkan aikana ja matkan jälkeen. Teorian mukaan vapaa-ajan matka muodostaa kokonaisuuden, johon liittyy useita muuttujia kuten turistin tausta (demografiset ja psykologiset ominaisuudet), käyttäytyminen ennen matkaa (esim. informaation haku ja suunnittelu), sekä matkaan liittyvät päätöksenteko ja käyttäytyminen (esim. kohteen ja majoituksen valinta.) Heidän mukaansa matkustajien ominaisuudet vaikuttavat matkaan liittyvään informaation hakuun, matkakohteen arviointiin, matkamotiiveihin ja käyttäytymiseen kohteessa. (Woodside & Dubelaar, 2002, 120) Yksi esimerkki matkustajien ominaisuuksista on sukupolvi, johon yksilöt kuuluvat.

Turismiin liittyvässä päätöksenteossa keskeisessä roolissa on matkustukseen liittyvä riskin arviointi. Markkinointiteorian mukaan kuluttajakäyttäytymiseen vaikuttaakin erityisesti henkilön subjektiivinen käsitys riskistä (Matiza, 2020). Arvioitu riski on vaikuttaa merkittävästi enemmän palvelujen ostoon kuin fyysisten tuotteiden ostopäätöksiin (Yeung & Yee, 2019). Myös Verhelän ja Lackmanin (2003, 50) mukaan matkailijan matkustuskohteen valintaan ja loman aktiviteettien valitsemiseen vaikuttaa ympäristön ja matkakohteen turvallisuus. Maailmalla matkustamisessa on monenlaisia riskejä kuten terveystriskit, sodat, terrorismi, poliittiset uhkat ja luonnon mullistukset. Matkailijoiden väheneminen onkin vaikuttanut sellaisten maiden turismiin, jossa on olemassa tai on ollut uhkaavia tilanteita. Iivarin (2012, 13) mukaan matkailijat ovat jo kauan olleet entistä turvallisuushaluisempia. Muutokseen on vaikuttanut uutisvälityksen nopeutuminen ja globalisoituminen eli tieto leviää entistä paremmin suosittujen matkailukohteiden alueella tapahtuneista onnettomuuksista tai terrori-iskuista.

Siten arvioitu riski on kriittinen tekijä turismiin liittyvässä päätöksenteossa. Tämä on korostunut erityisesti COVID-pandemian aikana ja vaikuttaa pitkälle myös tulevaisuudessa. Turismitutkimuksessa arvioitu riski liittyy turistin käsityksiin matkustamiseen liittyvästä epävarmuudesta ja sen seuraavista seuraamuksista. Nykyisessä matkustuskeskustelussa riskit on luokiteltu kolmeen luokkaan. Terveysriskit, psykologiset riskit ja sosiaaliset riskit. Turismin terveysriskit liittyvät matkuksesta aiheutuviin terveys- ja hyvinvointiasioihin, jotka ovat seurausta matkuksesta ja matkustusaktiiviteeteistä. Nykyisessä tilanteessa nämä riskit ovat yksi matkustajien keskeisimpiä päätöksenteon kriteereitä. COVID-19 seuraavien terveysriskien lisäksi pandemian erityispiirteet korostavat myös psykologisia ja sosiaalisia riskejä. Psykologiset riskit liittyvät siihen, että matkailu vaikuttaa negatiivisesti matkustajan käsitykseen itsestään. Sosiaalisella riskillä taas tarkoitetaan sitä, että matkailu vaikuttaa negatiivisesti siihen, kuinka matkustajan sosiaaliset ryhmät kuten ystävät ja perhe suhtautuvat henkilöön. (Matiza, 2020) Mitä suurempaa riskiä pidetään, sitä enemmän matkustajat hakevat tietoa kulutuspäätöksiensä tueksi. Koronaepidemian jälkeisessä tilanteessa järkevää on aktiivinen viestintä sekä markkinointi. Kriisin jälkeinen kommunikaation on havaittu vaikuttavan voimakkaasti riskikäsityksiin ja matkustamiseen, koska sen kautta lisätään tietoisuutta ja motivoidaan yksilöitä toimimaan sekä lisätään luottamusta matkustukseen. Viestintä ja markkinointi ovat keskeisessä roolissa, kun yritetään vaikuttaa pandemian jälkeiseen matkustuskäyttäytymiseen. (Matiza, 2020)

Pandemian aikana matkustusriskin arviointiin on kiinnitetty entistä enemmän huomiota. Riskin arvioinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti kolmeen eri osaluokkaan eli matkustajan henkilökohtaiseen riskiprofiiliin, matkustamiseen liittyviin tekijöihin sekä eri tahojen matkustuspolitiikoihin (vakuutuslaitokset, työnantajat ja hallitukset). Henkilökohtaiseen riskiprofiiliin vaikuttavat esimerkiksi henkilön ikä, terveystilanne sekä henkilökohtainen riskinottovalmius. Matkustukseen liittyvät tekijät sisältävät matkaan liittyviä tekijöitä, jotka vaikuttavat altistumisriskiin. Esimerkiksi laivamatkustus on erittäin riskialtista Covidin aikana. (Wilson & Chen, 2020) Matkustustavan lisäksi eri majoitustavoilla on erilainen riskitaso. Samoin erilaisilla loma-ajan aktiviteeteillä

on erilainen riskitaso. Mm. ulkoiluaktiviteetit ovat vähemmän riskialttiita kuin sisäaktiviteetit. Myös kohteen terveydenhuollon taso vaikuttaa riskitasoon. Poliitikkojen osalta keskeistä on matkavakuutuksen kattavuus ja työmatkustuksen osalta työnantajan matkustuspolitiikat. Kansallisella tasolla merkittävimpiä ovat politiikat liittyen matkustusrajoituksiin, karanteeniaikoihin ja testaamiseen. Matkustajien käytössä saatavilla on useampia merkittäviä lähteitä, jotka tuottavat tietoa matkan kohteen terveydenhuollon tasosta. Nämä auttavat matkustajaa määrittelemään kohteen riskitasoa. Global Health Security Index määrittää terveydenhuollon ja sairaanhoidon infrastruktuurin tason eri maissa. Se myös tarjoaa viitekehysten, kun arvioidaan maiden kyvykkyyttä ehkäistä ja toimia eri tilanteissa. Toisen kansainvälisen tietolähteen tarjoaa OECD, joka tuottaa katsauksen COVID-kriisin vaikutuksista kuhunkin maahan sekä kansallisista poliitikoista liittyen turismiin. (Wilson & Chen, 2020)

Kun on tutkittu pandemian jälkeistä matkustushalukkuutta, havaittiin, että enemmistö vastaajista suunnittelee matkustavansa erityisesti kohteisiin, joissa on ollut vähemmän COVID-tapauksia pandemian aikana. He myös kokivat, että heille läheiset ihmiset kannustivat heitä matkustamaan tällaisiin kohteisiin. Matkustus päätöksen teossa erittäin tärkeää oli kohteen terveystarkistusten arviointi. Matkakohteen valinnassa haluttiin välttää suuria väkijoukkoja ja massatapahtumia. Pandemian jälkeisen matkustamisen koettiin edelleen olevan haasteellisempaa kuin tavallisesti. Enemmistö myös koki suosivansa kotimaan kohteita. Matkustuksen koettiin edelleenkin aiheuttavan ahdistuneisuutta ja pelkotiloja (Elsayeh, 2020).

Kokonaisuutena turistikohteisiin liittyvä riskienarviointi onkin saanut paljon huomiota tutkimuksissa viimevuosikymmeninä. Erilaiset poliittiset riskit ja väkivalta sekä globaalit epidemiat ovat lisänneet aiheen merkittävyyttä. Tällaisissa tilanteissa turistien riskikäsitysten ymmärtäminen on tarpeen, kun kehitetään markkinointistrategioita, joilla pyritään vaikuttamaan riskikäsityksiin sekä heikentämään matkustamiseen liittyviä psykologisia esteitä. Riskikäsitysten arvioinnin ohella tulee tarkastella matkustamiseen liittyviä motiiveja sekä tapoja, joilla riskikäsityksiin voidaan vaikuttaa. Kuluttajakäyttäytymisen tutkimuksissa ja

kirjallisuuksissa on jo neljän vuosikymmenen ajan käsitelty riskikäyttäytymiseen liittyvää teoriaa. Tämän teorian mukaan kuluttajat arvioivat ostoskäyttäytymiseen liittyvää riskiä ja pyrkivät vähentämään tätä riskiä. Kun kuluttaja kokee asiaan liittyvän riskin, hänen käyttäytymisensä muuttuu. Hän esimerkiksi viivyttää ostopäätöstään tai pyrkii muuten rajoittamaan riskin siedettävälle tasolle. Kuluttajakäyttäytymiseen liittyvien riskikokemusten on huomattu myös eroavan eri kulttuureissa. Kun on tarkasteltu matkustamiseen liittyviä riskikäsitteitä, on havaittu, että turismituotteisiin liittyy monia huomioitavia tekijöitä kuten huono sää, paikallisten suhtautuminen turisteihin, paikallisen ruokaan liittyvät laaturiskit, terrorismi, rikollisuus, sairaudet ja luonnon katastrofit. (Fuchs & Reichel, 2011)

Semban ja Kalantarin (2020) mukaan matkustukseen liittyvässä teoriassa korostetaan toisaalta liikaakin matkustajan rationaalista päätöksen tekoa. Rinnalla on kuitenkin kehitetty myös teorioita, jotka korostavat päätöksen teon irrationaalisuutta. Esimerkiksi alkoholin ja huumeiden riskit tiedetään, hyvin mutta silti kuluttajat käyttävät niitä. Matkustukseen liittyvä päätöksenteko sisältää myös muita kuin terveyteen liittyviä tekijöitä kuten tunteet, sosiaalisten ryhmien odotukset ja riskien vähättely. Siten vain riskien arvioinnin näkökulma ei tuota riittävän laajaa näkökulmaa matkustuksen kuluttajakäyttäytymiseen.

4.2. Sukupolviteoriat: eri sukupolvet kuluttajina ja matkustajina

Sukupolviteorian mukaan kukin sukupolvi on elänyt samojen sosiaalisten tapahtumien aikaan ja siten heillä on ollut samantapaiset elämän kokemukset. Nämä koetut tapahtumat muokkaavat sukupolven ydinarvoja. Nämä arvot eivät yleensä enää merkittävästi muutu elämän varrella ja vaikuttavat siten pitkäkestoisesti yksilöiden käyttäytymiseen sekä kuluttajakäyttäytymiseen. Siten kunkin sukupolven odotetaan käyttäytyvän tietyllä tapaa ja heidän kulutustottumuksensa ovat samankaltaisia ja eroavat muista aiemmista sukupolvista. Kokonaisuutena sukupolvianalyysi onkin hyödyllinen, kun pyritään

ymmärtämään matkustusasenteita, matkustuspreferenssejä ja matkustamista. (Li, Li & Hudson 2013) Myös Woodsiden ja Dubelaarin (2002, 120) mukaan matkustajien ominaisuudet kuten ikä vaikuttavat matkaan liittyvään informaation hakuun, matkakohteen arviointiin, matkamotiiveihin ja käyttäytymiseen kohteessa.

Tässä työssä tarkastellaan erityisesti nuorten eli alle 30-vuotiaiden näkemyksiä matkustamiseen liittyen. Tässä ryhmässä mukana on kaksi eri ryhmää eli Milleniaalit sekä Z-sukupolvi. Milleniaaleiksi kutsutaan vuosina 1980-1995 syntyneitä henkilöitä, joiden nuoruudessa internetin tulo koteihin yleistyi. Milleniaaleja kutustaan myös Y-sukupolveksi (Li, Li & Hudson 2013). Heidän nuoruudessaan asiat muuttuivat teknologian kehittyessä ja maailman muuttuessa. Kauppaa alettiin käydä entistä kansainvälisemmin ja kulutusmahdollisuudet lisääntyivät. Milleniaalien jälkeistä polvea kutsutaan Z-sukupolveksi. Z-sukupolven edustajat ovat syntyneet vuoden 1996 jälkeen maailmaan, jossa älypuhelimia ja internetiä käytettiin päivittäin arkielämässä. Milleniaalien unelmoidessa ja uskoessa maailman hyvyyteen, Z-sukupolvi on joutunut kasvaa epävarmuutta herättävien uutisten keskellä. Terrorismi, ääriliikkeet, ilmastonmuutos ja muuttuva työelämä on vaikuttaneet Z-sukupolven ajatuksiin epävarmemmasta tulevaisuudesta. (Dagmar, 2019)

Z-sukupolvi koostuu nykyisin siis alle 25-vuotiasta nuorista aikuisista. Z-sukupolven edustajat ovat matkustaneet paljon jo vanhempiensa kanssa ja täysi-ikäisinä kehittyvät aktiivisiksi itsenäisiksi matkustajiksi. Z-sukupolvi etsii matkustukselta elämyksiä. Elämykset voivat sisältää esimerkiksi ruoka- ja juomakulttuuriin liittyviä uusia kokemuksia. Mitä enemmän nuoret pääsevät kokeilemaan erilaisia palveluita kohteissa, sitä onnistuneempi matka heidän mielestään on. Z- sukupolvea ei kuitenkaan kiinnosta luksus kuten ykkösluokassa matkustaminen. Matkakohteen valintaan nuoret etsivät tietoa sosiaalisesta mediasta lukemalla arvosteluja eri palveluista ja kohteista. Perheenjäsenten ja ystävien suosituksilla on myös suuri merkitys kohteen valinnassa. Varauksen matkalle Z-sukupolvi tekee yleensä verkkomatkoimiston sivustolta. Kiinnostusta herättävät erityisesti kaukokohteet, mutta lentomatka ei saa olla

heidän mielestään liian pitkä. Matkakohteeltaan he haluavat paikallisuutta ja valitsevat hotellin sijasta mieluummin paikallisen asunnon Airbnb:n kautta. Z-sukupolvi ostaa matkansa ja palvelunsa internetistä, haluaa kokea mahdollisimman paljon erilaisia paikallisia elämyksiä ja haluaa tutustua uusiin ihmisiin matkallaan. (Ritalahti, 2019)

Milleniaalit ovat kokonaisuutena aktiivisempia matkustajia kuin vanhemmat sukupolvensa (Li, Li & Hudson 2013). Milleniaaleista lähes puolet ovat kertoneet matkustavansa lomailutarkoituksessa ainakin kerran vuodessa. Vertaillen saman ikäisiin nuoriin viisi vuotta sitten, kiinnostus matkailua kohtaan on selvästi noussut. Nuoret etsivät kohteista mahdollisuutta laajentaa kulttuurista näkemystään, nähdä erikoisia ja uniikkeja kohteita ja tehdä ostoksia. Milleniaaleista 83% matkustaa mieluiten kaupunkilomalle tai 47% kertoo suosivansa myös rantalomia. Joka viides milleniaaleista on käynyt viimevuosina myös tapahtumalomalla, esimerkiksi musiikkifestivaaleilla. (Yle, 4.7.2017). Korona on vaikuttanut myös nuorten kiinnostumiseen mökkeilyä kohtaan. IF:n tutkimuksessa 56% 18-29 vuotiaista suunnitteli mökkeilyä kesäloman aktiviteetiksi 2020. (IF, 13.5.2020)

Kohteen ruoka- ja juomakulttuuri on myös kasvanut suureksi motivaatiotekijäksi valittaessa matkakohdetta. Erityisen kiinnostuneita ruokakulttuureista ovat Milleniaalit. 79% Milleniaaleista haluaa tutustua paikallisiin ruokiin lomamatkoillansa. Kohde voidaan valita myös sen perusteella, että kohteessa olisi gastronominen tunnettavuus ruokailun saralla. (Business Finland, 2021)

Sekä matkailualan yritykset että alan tutkijat ovatkin jo pidempään havainneet sukupolvianalyysin merkittävyyden, kun tutkitaan matkailukäyttäytymistä. Tutkimuksia löytyy jo Milleniaalien (Y-sukupolvi) ja X- sukupolven (syntyneet vuosina 1965-1979) eroista. Esimerkiksi USA:ssa X- ja Y- sukupolvet muodostavat merkittävän matkustajaryhmän. Sukupolvi X:n edustajat tekevät 31% kaikista vapaa-ajan matkustajista ja 36% työmatkustajista. Sukupolvi Y puolestaan pitää sisällään 12% vapaa-ajan matkustajista ja 13% työmatkustajista. Sukupolvi X:ään kuuluvat tekevät keskimäärin 3,5 vapaa-ajan matkaa ja 6,9 työmatkaa vuodessa. Sukupolvi Y:hyn kuuluvat tekevät puolestaan 3,9 vapaa-ajan

matkaa ja 4,2 bisnesmatkaa vuodessa. (Li, Li & Hudson 2013)

5. TUTKIMUSMETODI

5.1. Tutkimusmenetelmä

Tutkimus toteutetaan määrällisenä tutkimuksena eli kyselytutkimuksena. Kyselytutkimus on tapa tarkastella ja kerätä tietoa erilaisista ilmiöistä yhteiskunnassa. Tutkimuksella voidaan saada lisätietoa ihmisten toimintatavoista, asenteista, mielipiteistä ja arvoista. Kyselytutkimus on pääasiassa määrällistä tutkimusta, joissa aineistot koostuvat enimmäkseen luvuista tai numeroista. (Vehkalahti, 2008, 11-13)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan ilmiötä pienellä perusjoukolla tilastollisin menetelmin. (Kananen, 2008, 10) Perusjoukolla tarkoitetaan tutkimuksen kohteena käytettävää joukkoa, joista tietoa kerätään tutkimuksen avulla. Kokonaistutkimuksessa tutkitaan koko perusjoukko, kun taas otantatutkimuksen avulla tutkitaan otos eli osa perusjoukosta. (Heikkilä, 2001, 14) Tutkimuksen tarkoituksena on pyrkiä yleistämään vastaukset edustamaan koko joukkoa tutkimuksen kohderyhmästä. Tutkimusta tehdessä edellytetään perusjoukon olevan tarpeeksi suuri, jotta tutkimuksen tuloksista tulee tarpeeksi luotettavia. Lähtökohtana tutkimukselle on tutkimusongelma, jota halutaan selvittää tarkemmin tutkimuksen avulla. Ongelma tullaan ratkaisemaan tiedolla. Ennen tutkimuksen tekemistä tutkijalla tulee olla tiedossa, minkälaista tietoa hän tulee tarvitsemaan ratkaistakseen ongelman. Tutkijan tulee myös pohtia, miten hän tulee hankkimaan ja keräämään tarvittavan tiedon. (Kananen, 2008, 10-11)

Tutkimuksen aineistoa kerätään yleensä standardisoiduilla tutkimuslomakkeilla, joissa ollaan määritelty valmiit vastausvaihtoehdot. Tuloksia havainnollistaessa voidaan käyttää taulukoita ja kuvioita. Erilaisia tiedonkeruumenetelmiä on monia. Tutkimuksessa voidaan käyttää esimerkiksi www-kyselyä, informoitua kyselyä, postikyselyä, puhelin- tai käyntihaastattelua. Jos tutkimus tehdään www-kyselynä, niin on tärkeä huomioida kyselyyn osallistuvien henkilöiden ikä ja internetin käyttötaidot. (Heikkilä, 2001, 16-19)

Tilastollisessa tutkimuksessa käytetään erilaisia mittauksia. Ominaisuudet mitä mitataan ovat muuttujia. Käsitteet määritellään sillä tavalla, että vastauksia voidaan mitata luvuilla ja käsitellä tilastollisella menetelmällä. (Kananen, 2008, 16)

5.2. Aineiston keruu

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tietoa kerätään aiheeseen liittyvillä kysymyksillä. Tutkimuksen kysymyksiä voidaan esittää avoimilla kysymyksillä tai strukturoiduilla eli valmiilla kysymysvaihtoehdoilla. Toimivat kysymykset ovat helposti ymmärrettäviä. Vastaajilla täytyy olla tarvittava tieto kysymyksiin vastattaessa ja halu antaa rehellinen vastaus kysymyksiin. Jotta kysely tulisi onnistumaan, yllämainitut edellytykset täytyy olla huomioitu kyselyssä. Valmiiden kysymysvaihtoehtojen lisäksi kyselyssä voidaan käyttää avoimia kysymyksiä. Kysymykset voidaan esittää täysin avoimina tai rajattuina kysymyksinä. Jos kysymykset eivät ole tarpeeksi rajattuja, ne voivat tuottaa vastauksia, jotka eivät tuo kyselyn aiheen kannalta mitään lisäarvoa. (Kananen, 2008, 25)

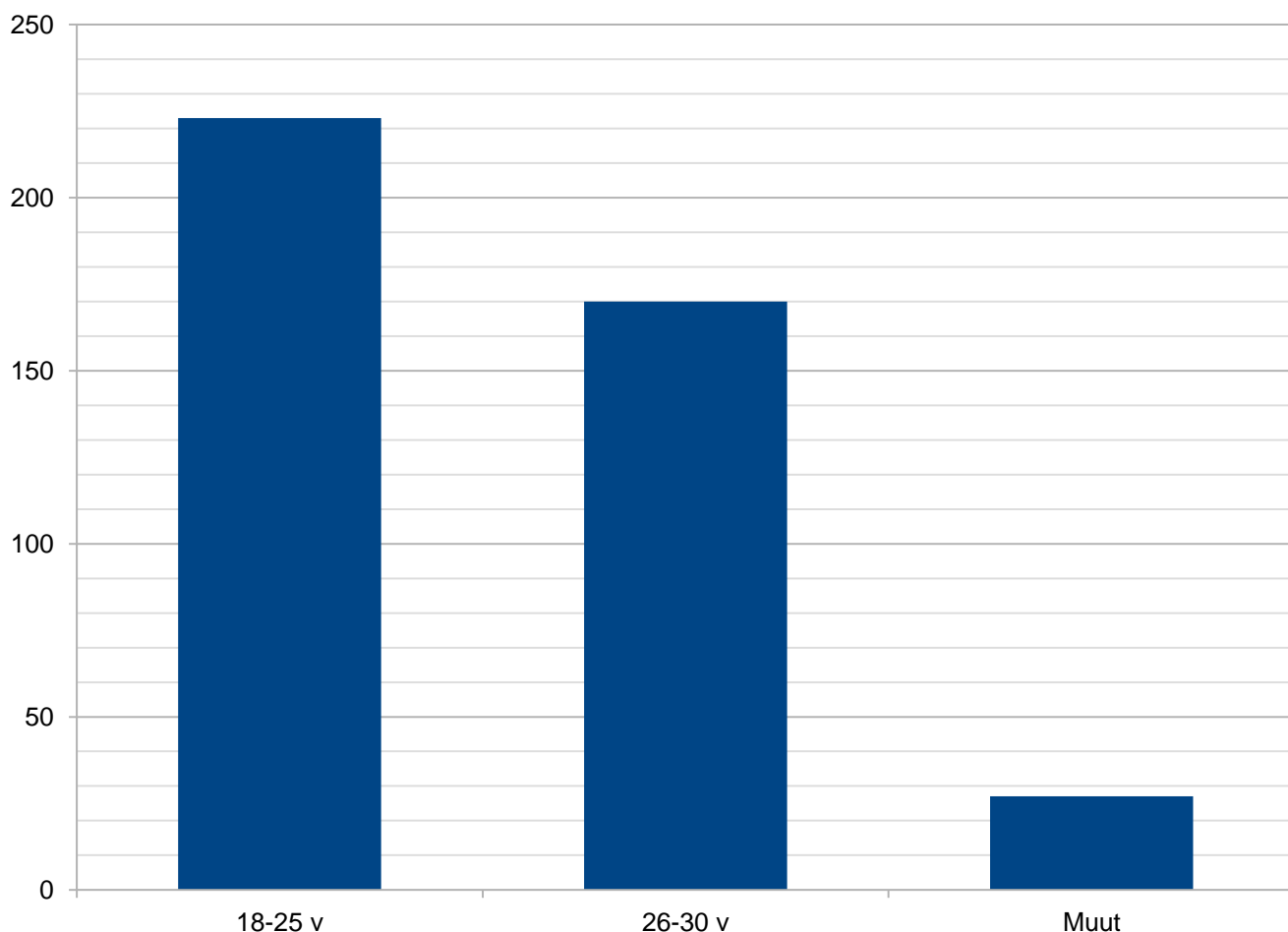
Tämän tutkimukseen aineisto kerättiin Google Forms- kyselyä käyttäen. Tutkimukseen pystyi vastaamaan 23.3.2021 – 31.3.2021 välisenä aikana. Vastauksia saatiin jakamalla kyselyä eri sosiaalisen median kanavissa. Kyselyä jaettiin seuraavissa ryhmissä: Puskaradio Vaasa, Vaasan julkinen puskaradio, Seinäjoen puskaradio, Porin puskaradio ja Maata pitkin matkustavat Facebook-ryhmä. Siten aineisto kerättiin erityisesti Länsi-Suomessa. Halusin kuitenkin saada vastauksia myös suuremmasta matkailuun liittyvästä Facebook-ryhmästä, jotta aineistossa olisi henkilöitä ympäri Suomen.

Tämän tutkimuksen kyselylomake (liite 1) koostui neljästä eri osiosta. Ensimmäisessä osiossa kartoitetaan vastaajien taustatietoja. Toisessa osiossa tarkastellaan nuorten aikuisten matkustusmotiivien muuttumista Covid-19 pandemian myötä. Kolmas osio tarkastelee matkailuun liittyviä riskikokemuksia. Viimeinen osio liittyy nuorten aikuisten matkailuun (määrät, kohteet) ja erityisesti

siihen miten matkailu on muuttunut Covid-19 pandemian myötä.

5.3. Tutkimuksen aineisto

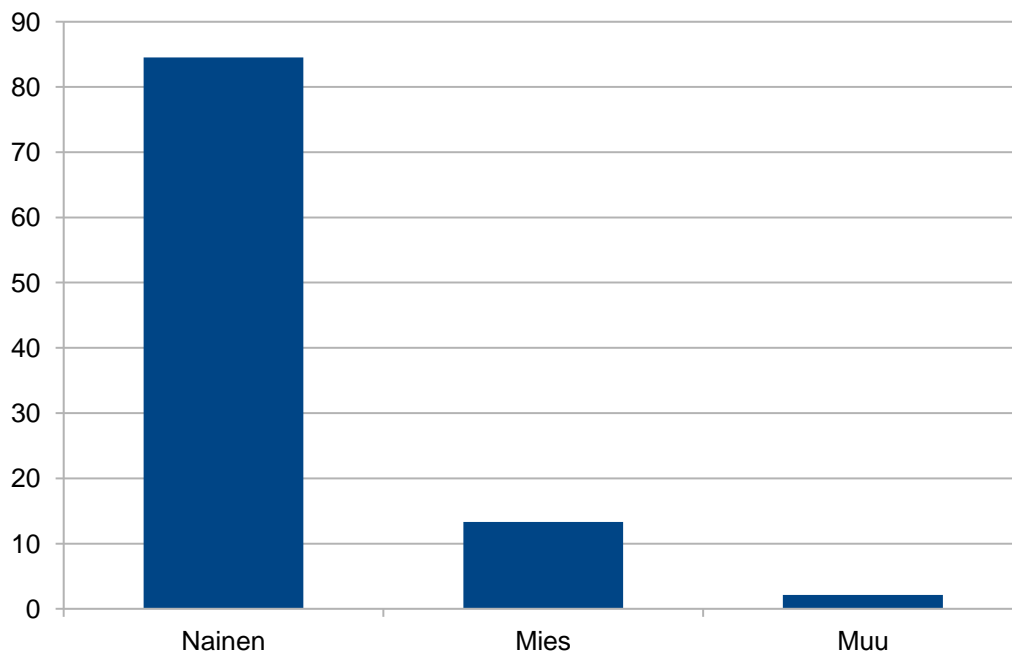
Kyselyyn vastasi 420 henkilöä. Vastaajien ikäjakauma on nähtävissä Kuviossa 1. Kyselyn saatteessa tutkimuksen kohderyhmäksi ilmoitettiin 18-30-vuotiaat. Koska vastaajille tarjottiin mahdollisuus osallistua arvontaan, jossa palkintona oli kaksi S-ryhmän lahjakorttia, lomakkeeseen lisättiin kohta 'Muu'. Arvelin, että palkinto olisi voinut johtaa myös tutkimuksen kohderyhmän ulkopuolella olevien henkilöiden haluun vastata kyselyyn. Tutkimukseen vastasikin 27 (6,4%) henkilöä, jotka eivät kuuluneet kyselyn kohderyhmään.

Kuvio 1. Vastaajien lukumäärä ikäryhmittäin.

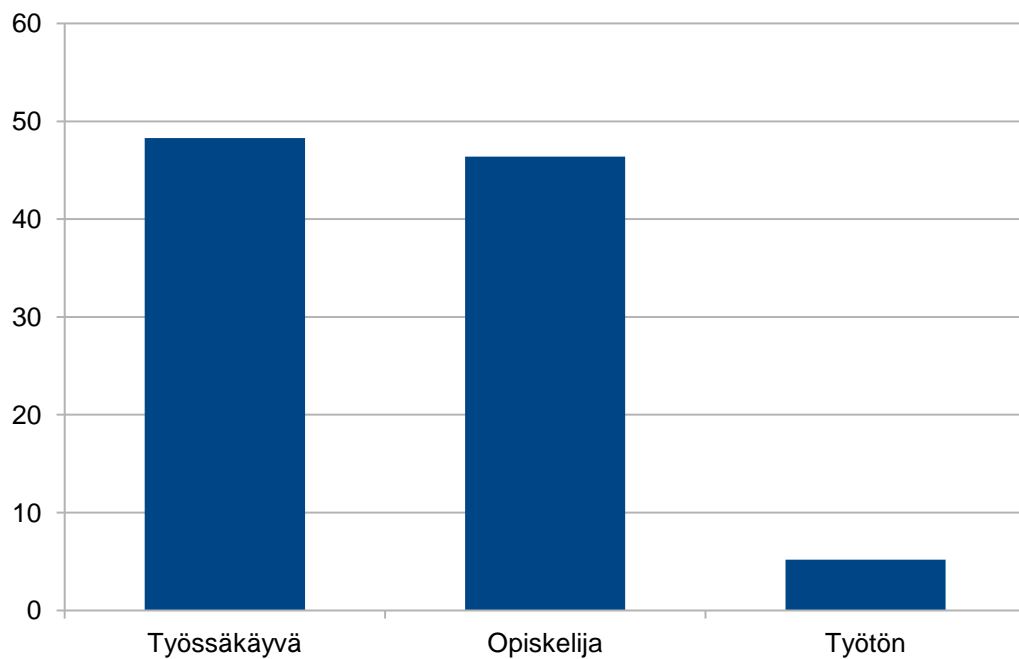
Kuviosta 1. ilmenee, että kyselyn vastanneista 420 henkilöstä Z-sukupolveen

kuuluvia eli 18-25 vuotiaita vastaajia oli 223 henkilöä (53,1%). Y-sukupolveen kuuluvilta 26-30 vuotialta saatiin 170 vastausta (40,5%). Muun ikäisiä vastaajia oli 27 henkilöä (6,4%).

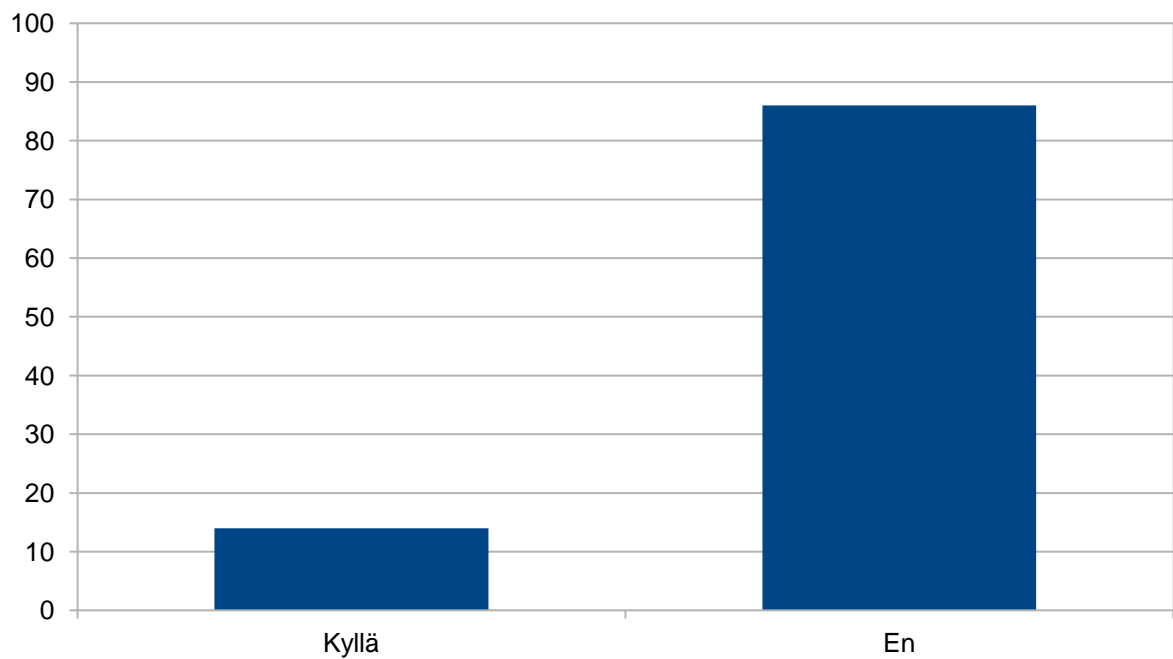
Kuvio 2. Vastaajien sukupuoli (%).

Kuviosta 2 voidaan nähdä kyselyn vastaajien sukupuolijakauman. Kyselyyn vastanneista 84,5% oli naisia, 13,3% miehiä ja 2,1% vastaajista määrittelevät itsensä muun sukupuolisiksi. (kuvio 2)

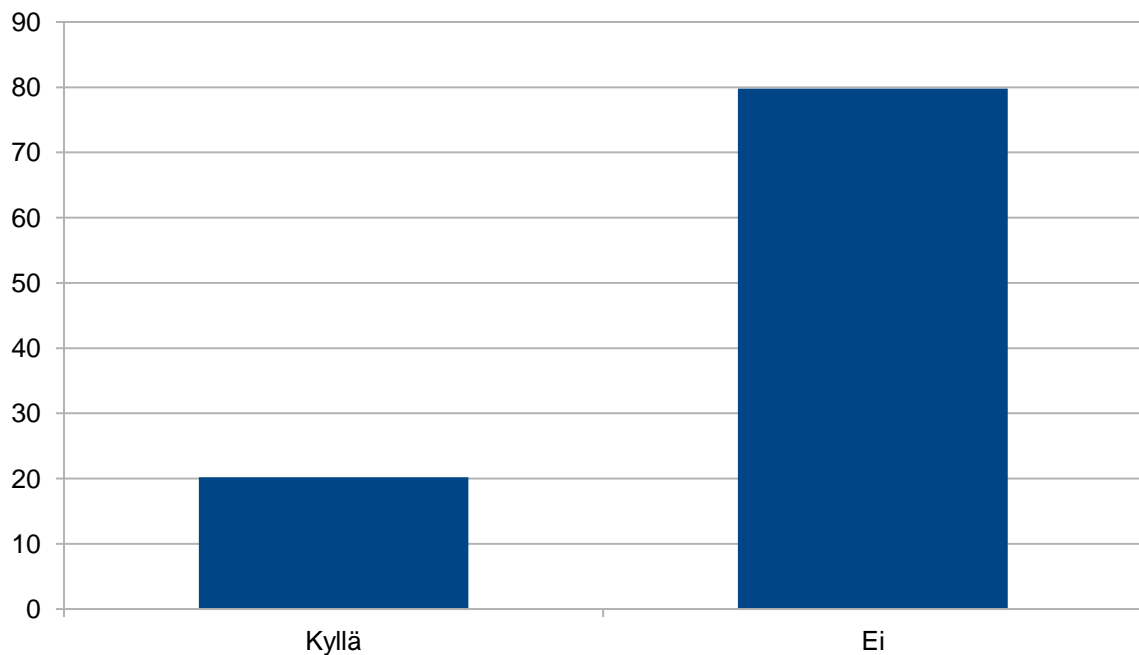
Kuvio 3. Vastaajien asema (päärooli) työelämässä (%).

Kuten kuviosta 3 ilmenee, 48,3% vastaajista kertoi pääroolinsa olevan työssäkäyvä, 46,4% vastaajista oli opiskelijoita ja 5,2% oli työttömiä. Vastaajilta kysyttiin myös vastaajan mahdollista kuulumista Covid19-riskiryhmään.

Kuvio 4. Vastaajien kuuluminen Covid19- riskiryhmään (%)?

Kuten Kuviosta 4. on nähtävissä, 14% vastaajista kertoi kuuluvansa riskiryhmään. Vastaajan oman tilanteen lisäksi vastaajilta kysyttiin, kuuluko joku muu samassa taloudessa asuva perheen jäsen riskiryhmään. Vastauksien jakauma on nähtävissä Taulukossa 5.

Kuvio 5. Saman talouden perheenjäsenten kuuluminen riskiryhmään (%)?

Kuten Kuvio 5. on nähtävissä, 20,2% vastaajista kertoi samassa taloudessa asuvan perheenjäsenen kuuluvan koronan riskiryhmään.

5.3. Tutkimuksen aineiston analysointi

Erikssonin ja Kovalaisen (2016, 199-121) mukaan aineiston analysoinnin tavoitteena on kuvata ja tulkita kerättyä aineistoa systemaattisella tavalla. Tämän tutkimuksen tavoitteena oli kuvata kohderyhmään kuuluvien eli nuorten aikuisten näkemyksiä kansainväliseen matkustamiseen liittyen COVID19-kriisin aikana. Koska tavoite on kuvaileva, tulosten analysointi tarkoittaa työssä vastausjakaumien esittelyä ja löydösten tulkintaa näiden jakaumien pohjalta.

Tutkimuksessa oli mukana myös kaksi kysymystä, joissa oli avoin vastaustila kirjoitetuille vastauksille. Tämä laadullinen aineisto analysoitiin luokittelemalla vas-

tauksia aineistosta esiin nousevien teemojen mukaisiin luokkiin. Näin saatiin nostettua esiin laadullisesta aineistosta nousevat pääteemat ja laskettua kunkin teeman esiin nostaneiden henkilöiden määrä. Tällaista analysointitapaa kutsutaan teema-analyysiksi, koska tavoitteena on löytää aineistosta esiintyviä vastauskuvioita eli teemoja, ja systemaattisesti koodata vastauksia näihin teemoihin (Eriksson ja Kovalainen, 2016, 199-121)

5.4. Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuuden arviointi keskittyy perinteisesti tutkimuksen reliabiliteetin ja validiteetin arviointiin (Eriksson & Kovalainen, 2008, 292). Reliabiliteetti liittyy heidän mukaansa siihen, missä määrin tutkimuksen mittausten menetelmä tai mittarit tuottavat samat tulokset, jos mittaaminen toistetaan esimerkiksi toisen tutkijan toimesta. Siten reliabiliteetti kuvaa sitä, kuinka hyvin tutkimuksen mittarit mittavat sitä, mitä niiden on tarkoitus mitata (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2007, 226). Validiteetti puolestaan liittyy siihen missä määrin tutkimuksesta vedetyt johtopäätökset antavat todellisen kuvan siitä mitä on tapahtunut tai mitä mieltä vastaajat ovat. Tutkimuksen laatua pyritään siten parantamaan kiinnittämällä huomioita näiden tekijöihin koko tutkimusprosessin ajan, jotta tutkimus tuottaa mahdollisimman oikeita vastauksia tutkimuksen tavoitteisiin (Saunders, Lewis & Thornhill, 2009, 213).

Tutkimus katsotaan onnistuneeksi ja luotettaviksi, jos tutkimus vastaa hyvin ja luotettavasti tutkimuskysymyksiin. Tutkimuksen tekijältä vaaditaan puolueettomuutta ja rehellisyyttä. Tutkimuslomakkeen kysymykset kannattaa valita tarkkaan ja niiden tarpeellisuus kannattaa arvioida huolella. Kysymyksiä valittaessa kannattaa huomioida niiden informaatioarvo. (Heikkilä, 2001, 29-32) Näitä periaatteita noudatettiin myös tämän tutkimuksen kysymyksiä valittaessa.

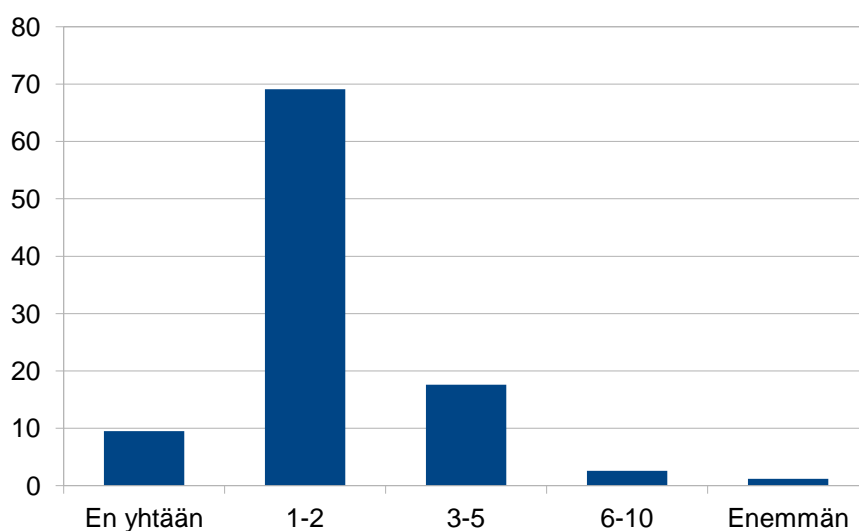
Koska tutkimus piti sisällään myös kaksi kysymystä, joihin vastattiin avoimilla vastauksilla, oli työssä mukana pienessä määrin myös laadullisen aineiston analysointia. Laadullisen tutkimuksen laadun arvioinnissa keskeistä on se, että tutkija varmistaa, että tutkimuksen aineiston ja siitä tehtyjen tulkintojen välillä on looginen yhteys (Eriksson ja Kovalainen, 2016, 308). Tästä johtuen heidän

mukaansa tulosten esittelyn yhteydessä on syytä esittää antaa esimerkkejä eli lainauksia vastaajien vastauksista. Näin myös lukija voi arvioida tulosten tulkinnan loogisuutta. Näitä periaatteita noudatettiin myös tässä tutkimuksessa.

6. TUTKIMUSMUKSEN TULOKSET

6.1 Covid:in vaikutukset matkailupäätöksiin ja –suunnitelmiin

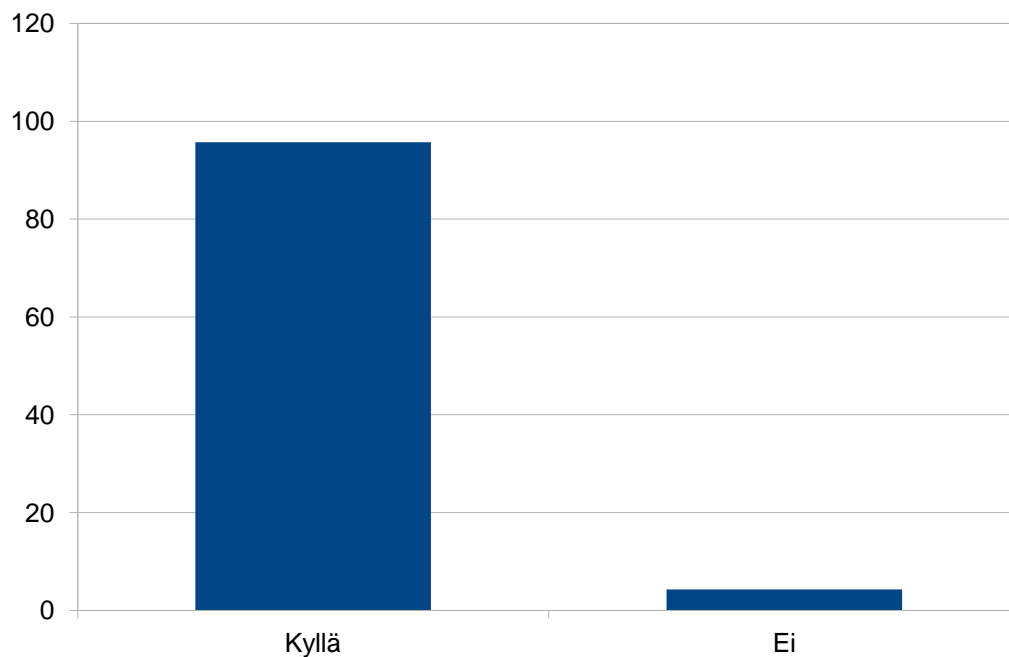
Ensimmäiseksi haluttiin selvittää henkilöiden matkustustottumuksia ennen Covid-kriisiä (kts. Kuvio 6.)

Kuvio 6. Kansainvälisten lomamatkojen määrä vuodessa yleensä ennen Covid-kriisiä

Tulokset osoittavat, että 69.1% vastaajista kertoi yleensä tekevänsä 1-2 kansainvälistä lomamatkaa ennen Covid-kriisiä. 17,6% henkilöistä arvioi tekevänsä 3-5 kansainvälistä lomamatkaa ja 9,5% kertoi olevansa matkustamatta kansainvälisesti.

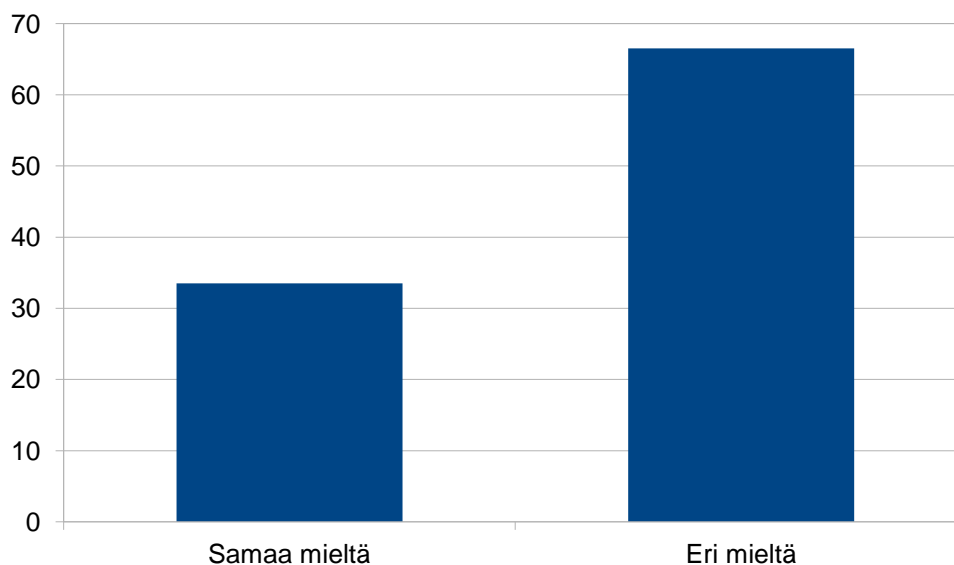
Kuvion 6. kuvatessa vastaajien matkustustottumuksia, Kuviossa 7. on nähtävissä se, miten Covid-kriisi vaikutti vastaajien kansainväliseen matkustamiseen.

Kuvio 7. Kansainvälistä matkustamisen väheneminen Covid-pandemiasta johtuen

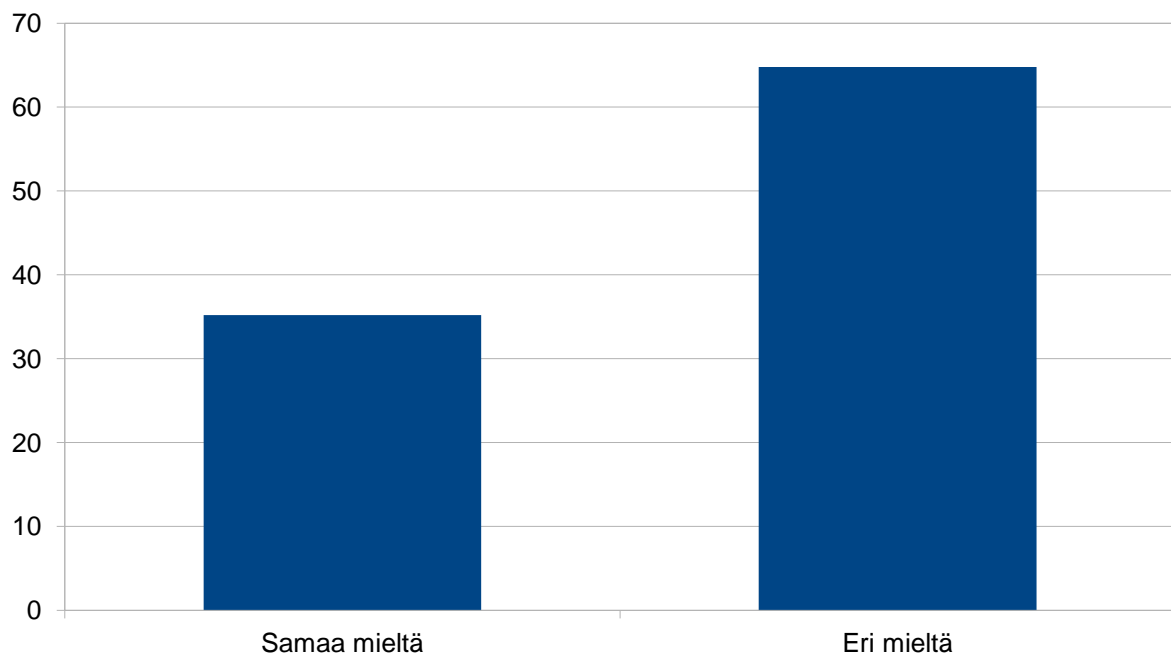
Kuten kuviosta on nähtävissä, että Covid-pandemia on vaikuttanut suuresti vastaajien kansainväliseen matkustamiseen. Peräti 95,7% vastaajista kertoi matkustamisen vähentyneen ja siten vain 4,3% vastaajista ilmoitti matkustavansa saman verran kuin ennen Covid-aikaa.

Koska lähinnä terveyskriisinä ilmennyt COVID-kriisi myös yleiseen taloudelliseen ja työllisyystilanteeseen, tutkimuksessa kysyttiin erikseen Covid-tilanteen vaikutuksia henkilöiden taloudelliseen tilanteeseen (kts Kuvio 8) ja siten mahdollisuuksiin kansainväliseen matkailuun (kts. Kuvio 9).

KUVIO 8. Covid-kriisin negatiivinen vaikutus taloustilanteeseen ja siten mahdollisuuksiin matkustaa kansainvälisesti

Kuten taulukosta on nähtävissä, enemmistö (66,5%) vastaajista näki, että Covid-kriisi ei ole vaikuttanut heidän taloudelliseen tilanteeseensa ja siten se ei ole vähentänyt mahdollisuuksia kansainväliseen matkailuun. 33,5% vastaajista oli kuitenkin samaa mieltä kyseisen väitteen kanssa. Samanlainen vastausjakauma on nähtävissä, kun tarkastellaan taloustilanteen vaikutuksia palvelujen käyttöön matkakohteissa (Kuvio 9).

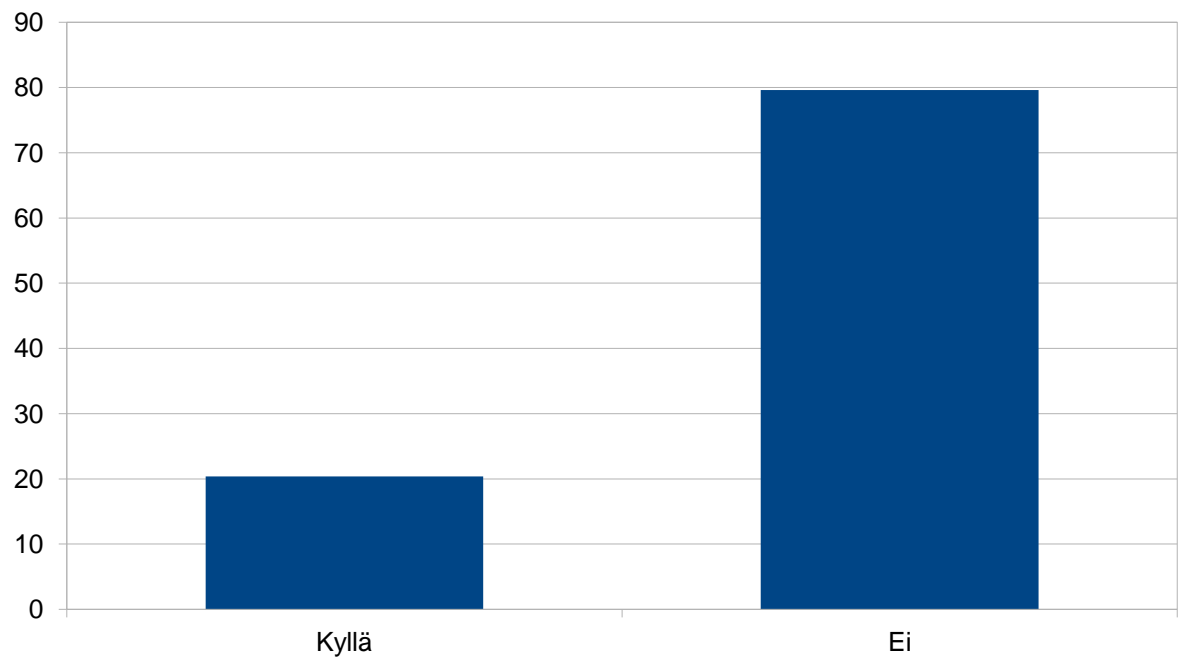
KUVIO 9. Covid:sta johtuva taloustilanteeni vähentää kohdemaassa käyttämiäni palveluja

Kuviossa 9 esitettyjen vastausten perusteella taloustilanne ei ole myöskään vaikuttanut enemmistön (64,8%) mahdollisuuksiin käyttää palveluita kohdemaassa. Kyselyn vastaajista 35,2% kuitenkin näki taloustilanteen vaikuttavan heidän palveluidensa käyttöön.

Tutkimuksessa tarkasteltiin vielä erikseen päätöksiä jo varattuihin ulkomaanmatkoihin liittyen eli kysymyksellä 16 haluttiin selvittää korona pandemian vaikutusta jo varattujen matkojen peruuttamiseen (kts. Kuvio 10).

KUVIO 10. Varatun kansainvälisen matkan peruuttaminen vuonna 2021

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että 20,2% vastaajista oli itse perunut kyselyyn vastaamisen hetkellä jo varatun kansainvälisen matkansa Covid-pandemian takia. 79,8% vastaajista puolestaan ei ollut perunut matkaa vuonna 2021. Koska matka on voinut peruuntua myös matkanjärjestäjästä johtuvasta syystä, kysyttiin vastaa-

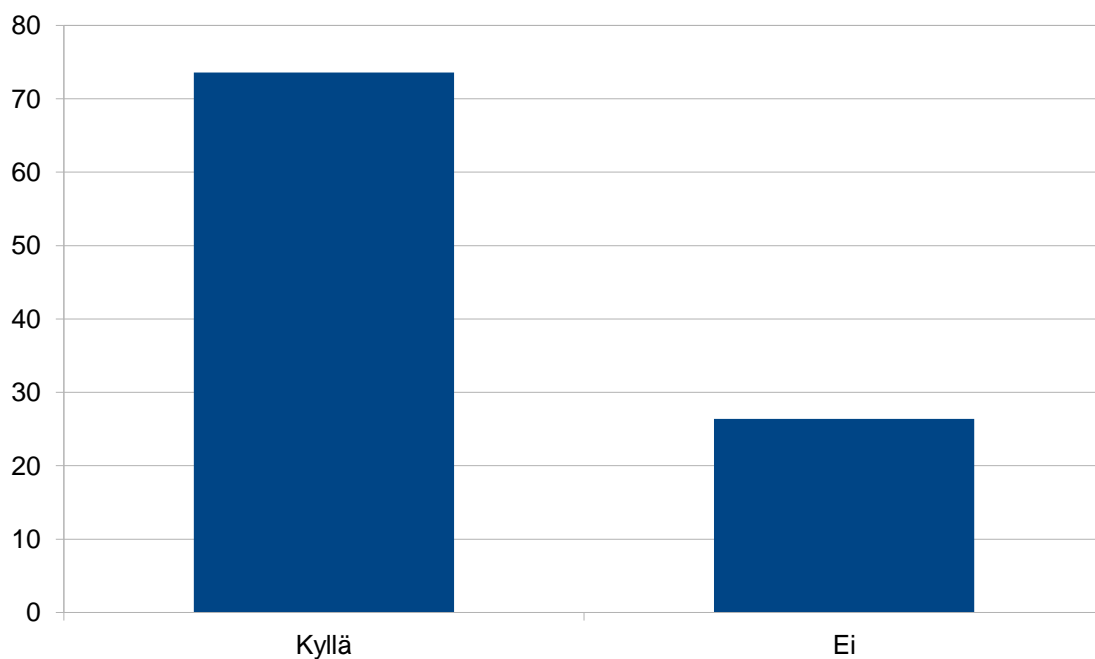

jilta erikseen, että olivatko he kohdanneet tällaisen tilanteen (Kuvio 11).

KUVIO 11. Varatun matkan peruuntuminen matkanjärjestäjän toimesta

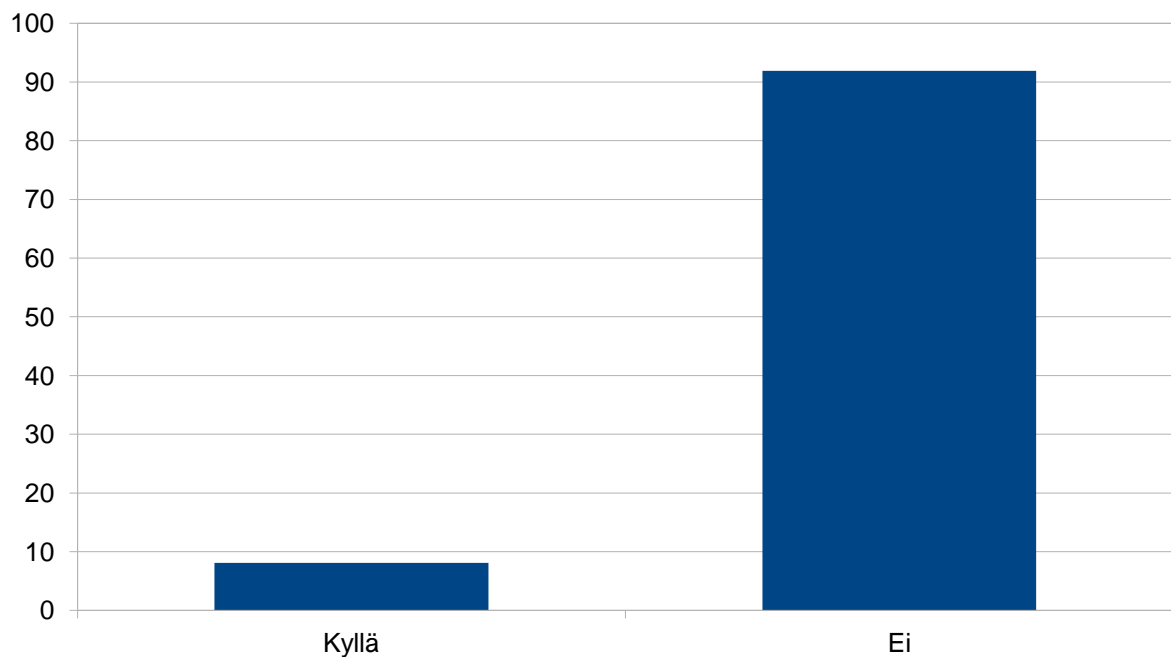
20,4% vastaajista kertoi, että matkanjärjestäjä on perunut vastaajan varatun matkan Covid pandemiasta johtuen. 79,6% kertoi, että matkanjärjestäjä ei ole muuttanut vastaajan mahdollisia lomasuunnitelmia.

Kun tarkastellaan puolestaan tulevaisuuden matkasuunnitelmien muuttumista Covid-pandemian takia, nähdään vieläkin merkittävämpi matkustusmuutos (kts Kuvio 12).

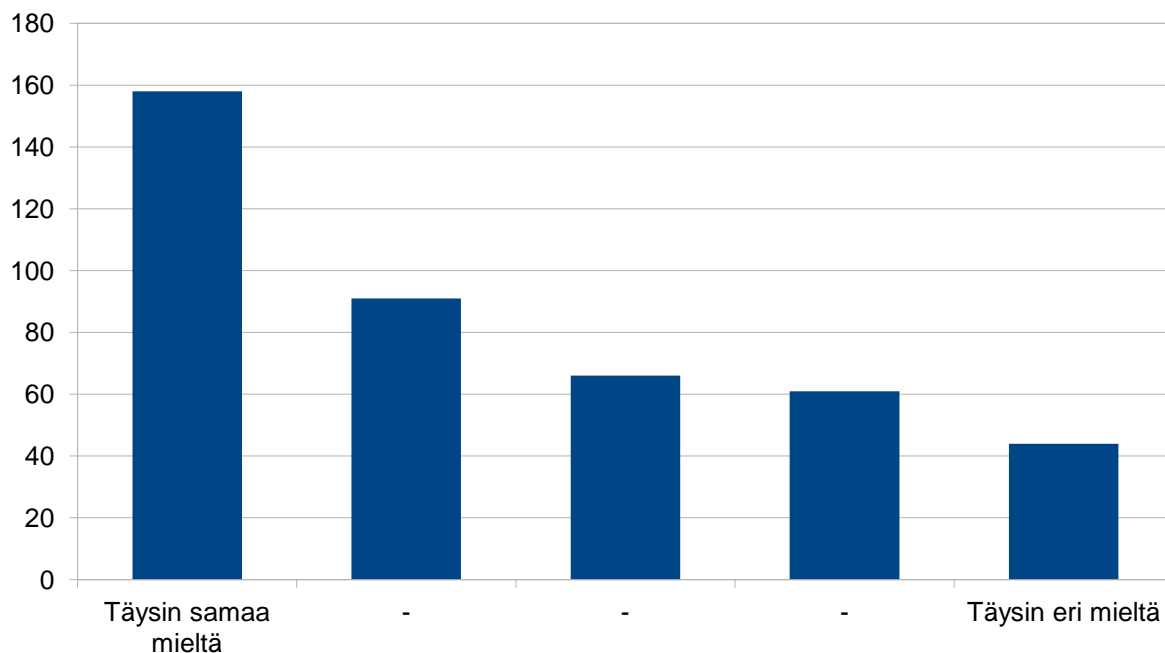
KUVIO 12. Olen vaihtanut matkasuunnitelmiani ulkomaan matkoista kotimaan matkailuun Covid-pandemian takia

Tulosten perusteella useat vastaajat olivat siirtäneet suunnitelmiaan ulkomaan matkailusta kotimaan matkailuun. 73,6% vastaajista kertoi vaihtaneensa matkasuunnitelmiansa kotimaan matkailuun pandemiasta johtuen. 26,4% kertoi pitäneensä suunnitelmansa ennallaan.

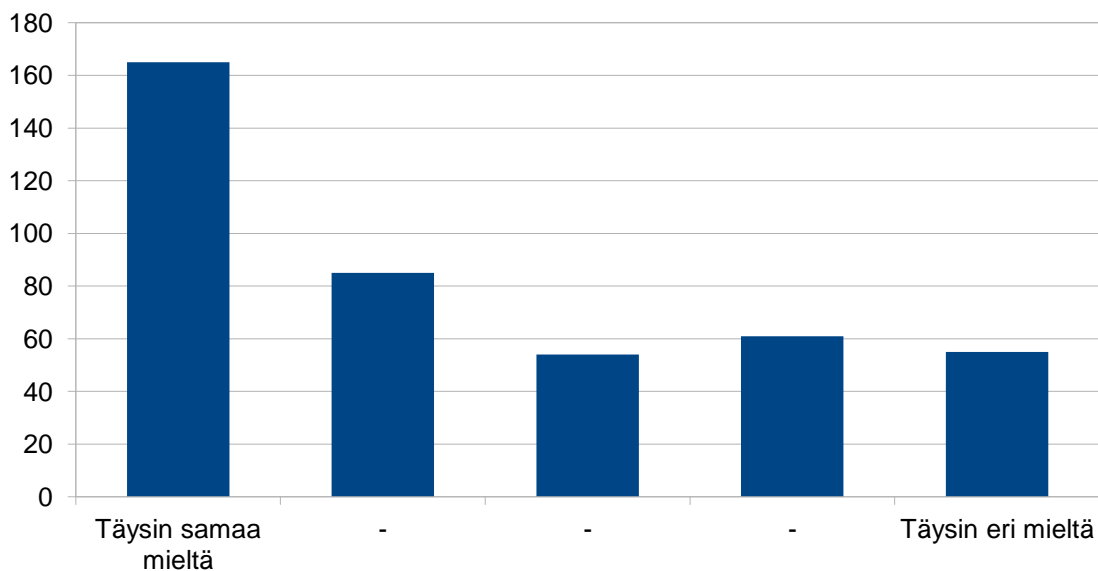
KUVIO 13. Matkavarauksen teko ulkomaanmatkaan vuodelle 2021

Covid-pandemian alku on vaikuttanut myös vastanneiden matkanvarausintoon. Vastaajista 91,9% ei ole tehnyt varauksia ulkomaanmatkaan vuodelle 2021 ja vain 8,1% kertoi varanneensa matkan tulevalle vuoden ajalle. Aiemmin kysymyksessä 12 kuitenkin 90,5% kyselyyn vastanneista kertoivat matkustavansa vähintään kerran vuodessa ulkomaille. Tämäkin osoittaa, että matkavarausten määrä on tippunut merkittävästi pandemian takia.

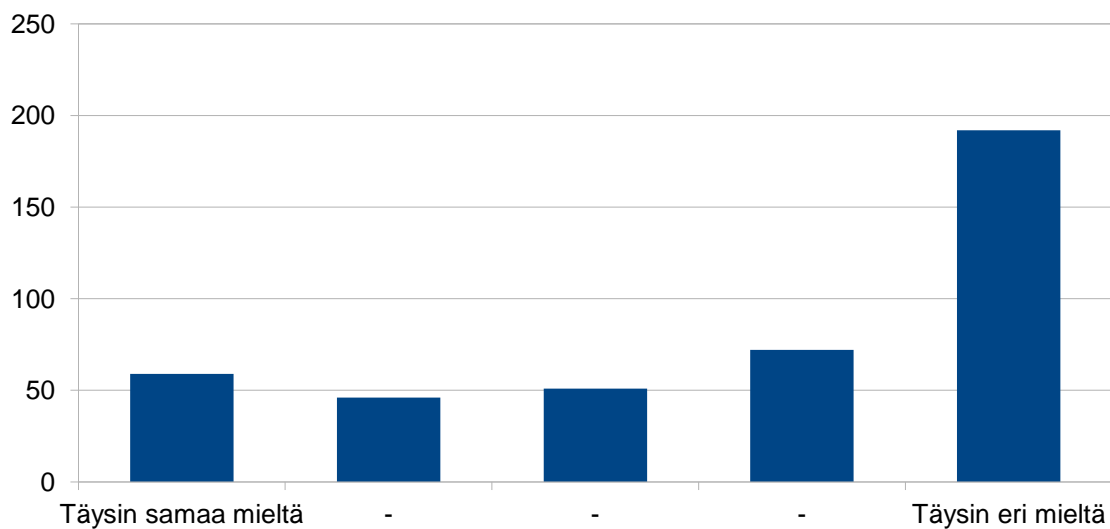
KUVIO 14. Pyrin välttämään matkustamista vielä ainakin tämän vuoden ajan (n)

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että vastaajista 158 oli täysin samaa mieltä siitä, että he pyrkivät välttämään kokonaan matkustamista vuonna 2021. Täysin eri mieltä kertoi olevansa vain 44 kyselyyn vastaajista. Kuviossa 15 puolestaan on nähtävissä suunnitelmat kotimaan matkustamiseen.

KUVIO 15. Suunnittelen matkustavani vain kotimaassa vuonna 2021 (n)

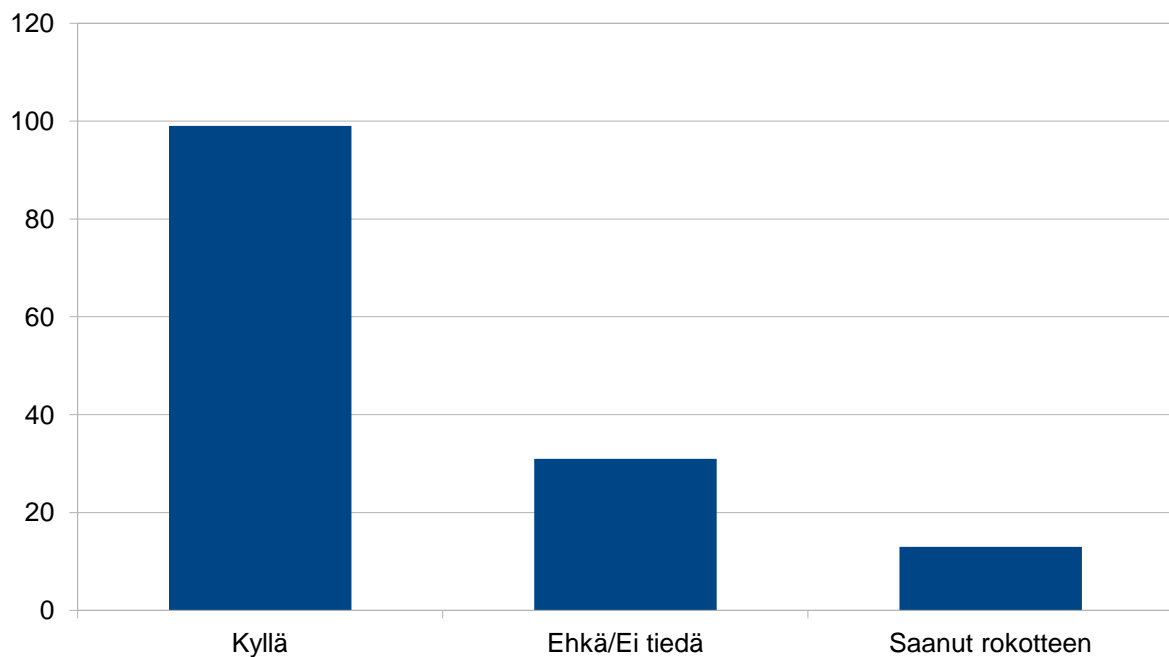
Tutkimuksen tulokset osoittavat, että vastaajista 165 kertoi olevansa täysin samaa mieltä siitä, että suunnittelee matkoja ainoastaan kotimaahan vuodelle 2021. Vastaajista 55 kertoi suunnittelevansa myös muita kuin kotimaan matkoja 2021.

KUVIO 16. Suunnittelen matkustavani ulkomaille vuonna 2021

Kyselyyn vastaajista 59 suunnitteli matkustavansa ulkomaille vuonna 2021. 192 vastaajista kertoi pysyvänsä vain kotimaassa tämän vuoden.

Viimeisenä matkustussuunnitelmiin ja – käyttäytymiseen liittyvänä asiana tarkasteltiin erikseen muuttuvan rokotustilanteen vaikutuksia matkasuunnitelmiin.

KUVIO 17. Mahdollisen rokotuksen vaikutus suunnitelmiin matkustaa ulkomaille vuonna 2021.

Kuviossa 17 kuvataan vastaajien ajatuksia rokotteen vaikutuksista heidän matkustussuunnitelmiinsa. Tutkimus toteutettiin ajanjaksona, jolloin Suomessa rokotuksen oli saanut terveydenhuollon henkilökunta ja riskiryhmäläiset. Muut kyselyyn vastaajat odottivat vielä ensimmäistä rokotettaan. Vastauksien perusteella 99 vastaajaa koki rokotteen lisäävän halukkuutta matkustamiselle. 31 vastaajaa epäili sen mahdollisesti vaikuttavan suunnitelmiin tai eivät osanneet vielä vastata asiaan. 13 vastaajaa kertoi saaneensa rokotuksen, mutta eivät nähneet sen vielä vaikuttavan halukkuuteen matkustaa. Avoimessa kysymyksessä vastaajat kuvailivat käsityksiään seuraavasti:

*”Kyllä. Kun olen jossain vaiheessa rokotteen saanut ja rokotteen saannista kulu-
nut noin kuukausi, niin uskon, että uskaltaisin matkustaa esim. Viroon, Ruotsiin
tai Norjaan, riippuen lähimaiden koronatilanteesta”*

”Kyllä, Saatan lähteä matkalle, jos olen rokotettu ja kohdemaan tilanne on hyvä.”

”Ehkä, riippuu siitä vaikuttaako se matkustussäätöihin esim. jos välttyy testiltä tai karanteenilta.”

”Olen saanut jo rokotuksen töiden kautta. Mutta ei vaikuta.”

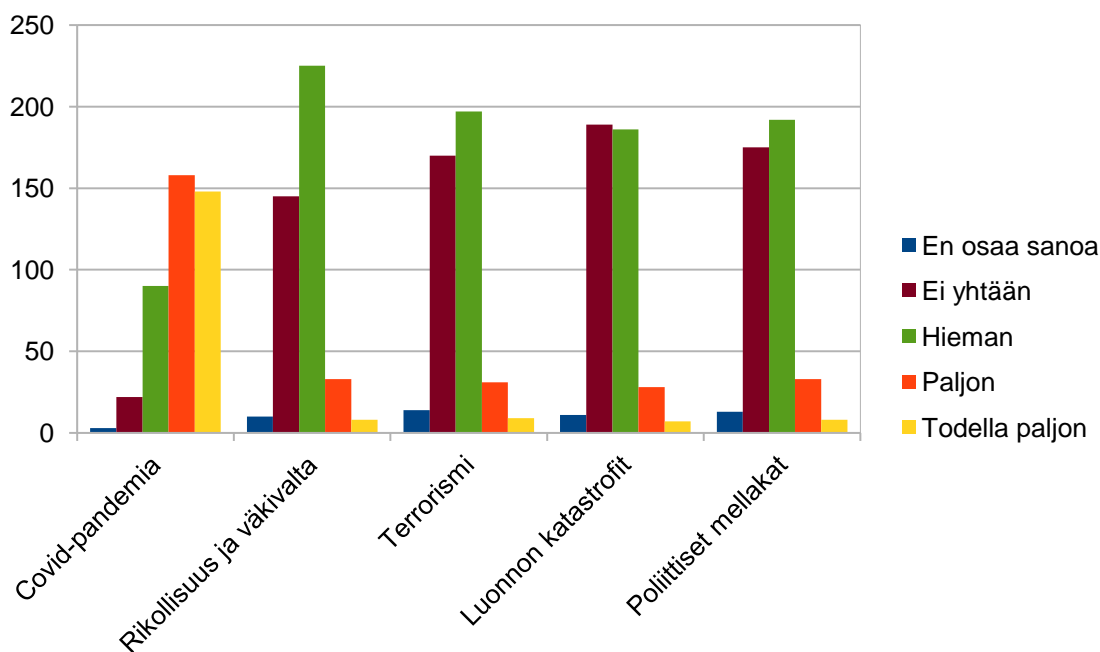
”Olen työni puolesta saanut ensimmäisen rokotteen. Tulen saamaan toisen annoksen ennen kesää. En silti usko matkustavani ulkomaille vuoden 2021 aikana. Ajattelen matkustamisen olevan eettisesti sopivaa vasta siinä vaiheessa kun valtaosa suomalaisista on rokotettu ja virustartuntojen määrä on lähtenyt todistettavasti laskuun ja pysyy laskussa rajoitustoimien purkamisen jälkeenkin.”

” En osaa sanoa, en tiedä vielä otanko rokotetta”

Seuraavassa osiossa siirrytään tarkastelemaan vastaajien käsityksiä matkailuun liittyvistä riskeistä.

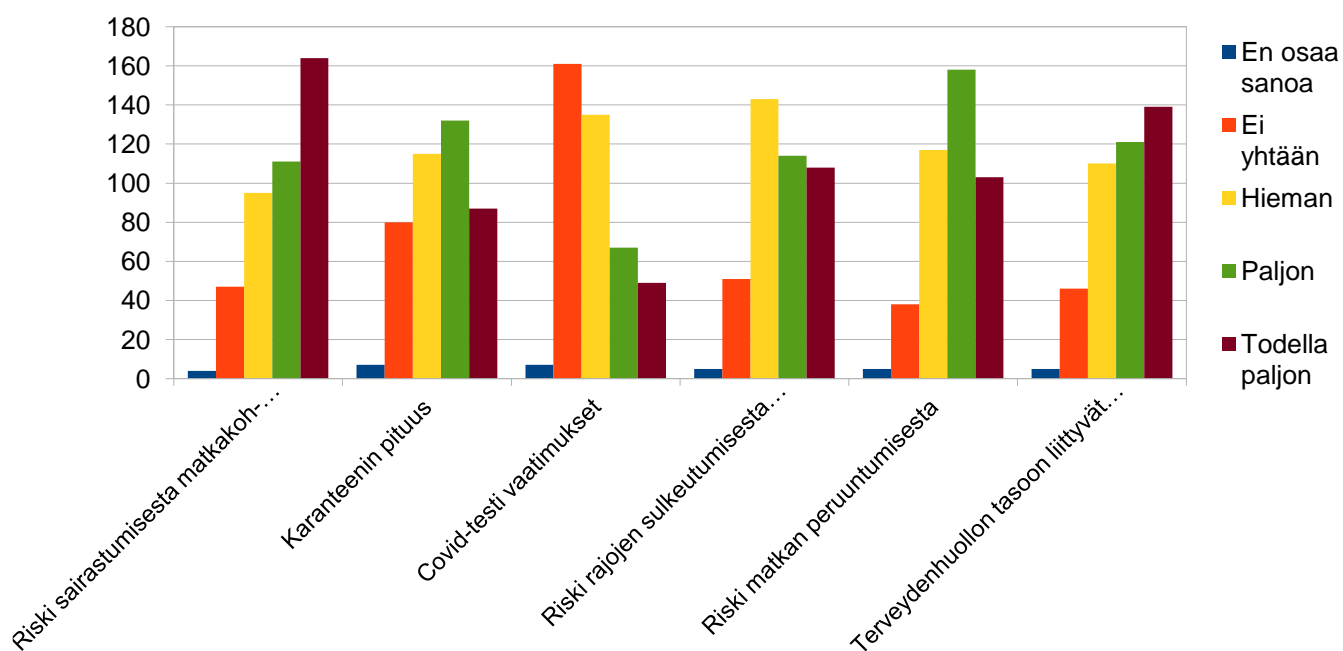
6.2 Matkailun riskitaso

Tässä kappaleessa tarkastellaan vastaajien näkemyksiä matkailuun liittyvistä riskeistä. Ensimmäiseksi tarkasteluun otetaan matkailuun liittyvät huolenaiheet (kts. kuvio 18).

Kuvio 18. Eri riskien suhteen koettu huoli matkailuun liittyen vuonna 2021

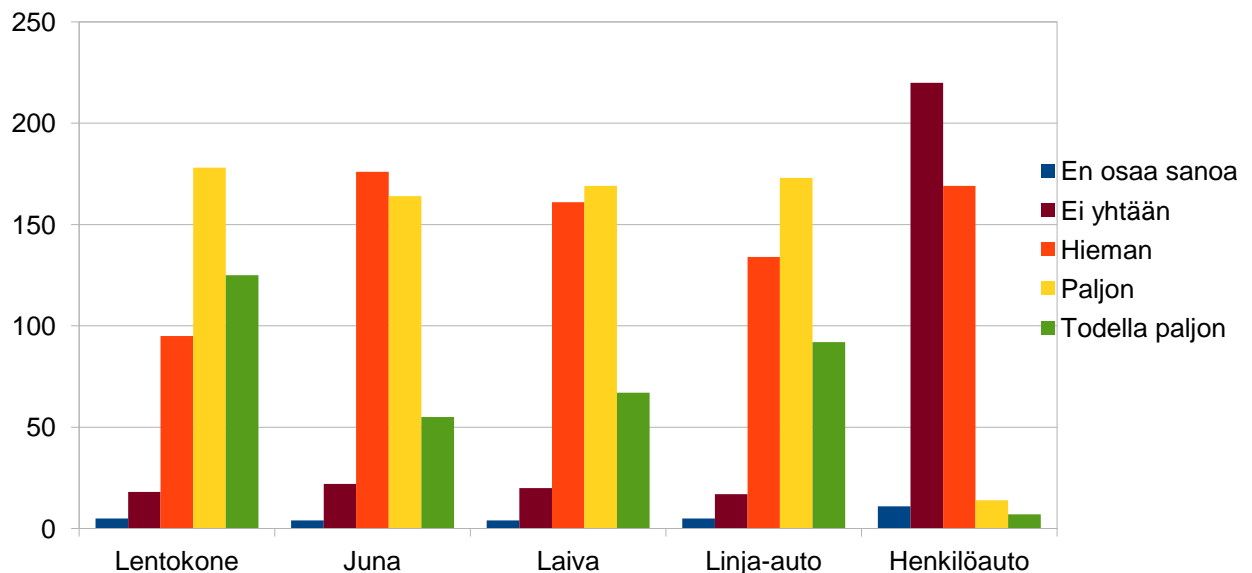
Kuten Kuviosta 18. on nähtävissä, riskivaihtoehtoiksi kyselyssä luokiteltiin Covid-pandemia, rikollisuus ja väkivalta, terrorismi, luonnonkatastrofit ja poliittiset mellakat. Tulokset osoittavat, että Covid-pandemia nähtiin selvästi suurimpana matkailuun liittyvänä riskinä vuonna 2021. 158 henkilöä näki pandemian huolettavan matkailussa paljon ja 148 henkilöä vastasi pandemian huolettavan todella paljon. Muiden riskien osalta on havaittavissa, että ne eivät paljoakaan huolettaneet enemmistöä vastaajista. Tästä voimme päätellä, että Covid pandemia oli erityisen paljon henkilöiden mielessä matkan riskejä mietittäessä vuonna 2021.

Kuvio 19. Covid-tilanteeseen liittyvien riskien vaikutus matkustamiseen

Kyselyn vastaajat näkivät, että sairastuminen matkakohteessa on eniten matkustamisen vaikuttava riski. 164 vastaajaa näki tämän riskin todella suurena. Toiseksi suurimpana riskinä nähtiin terveydenhoidon taso kohdemaassa, sillä 139 vastaajaa näki tämän riskin olevan todella suuri riski matkustamisessa. Paljon huoletti myös riski matkan peruuntumisesta (158 vastaajaa). Sen sijaan mahdollisen karanteenin pituus ja Covid- testivaatimukset vaikuttivat vähemmän matkustamiseen.

Tutkimuksessa tarkasteltiin erikseen myös eri matkustustapoihin liittyvien riskien vaikutusta matkustamiseen (Kts. Kuvio 20).

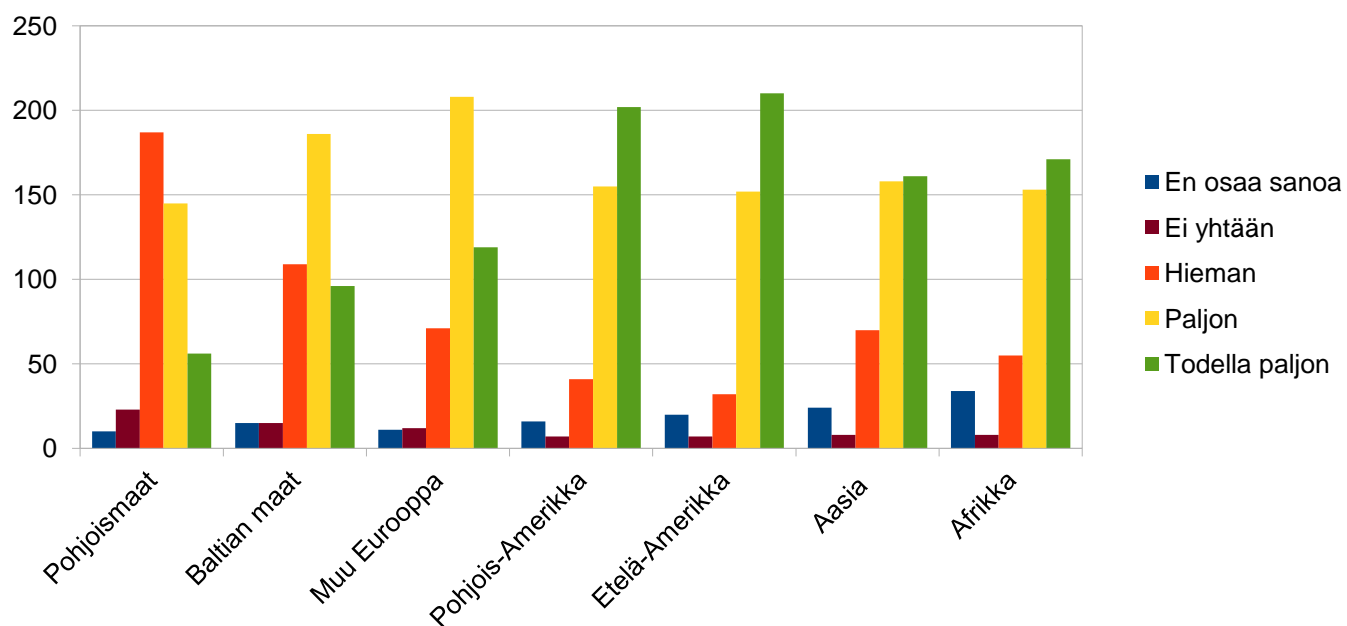

Kuvio 20. Covid-tilanteeseen liittyvien riskien vaikuttavan matkustamiseen matkustusmuodoittain

Tulokset osoittivat, että vähiten riskejä nähtiin sisältyvän henkilöautomatkustamiseen. Vastaajista 220 henkilöä piti automatkustamista täysin riskittömänä vaihtoehtona ja 169 henkilöä hieman riskejä sisältävänä vaihtoehtona. Ainoastaan 7 vastaajaa piti vaihtoehtoa todella paljon riskejä sisältävänä. Eniten riskejä nähtiin liittyvän lentomatkustamiseen. 125 vastaajaa näki lentomatkustuksen sisältävän todella paljon riskejä ja 178 henkilöä näki paljon riskejä. Linja-auto-, laiva- ja junamatkustusta verrattaessa eniten riskejä

koettiin liittyvän linja-automatkustukseen.

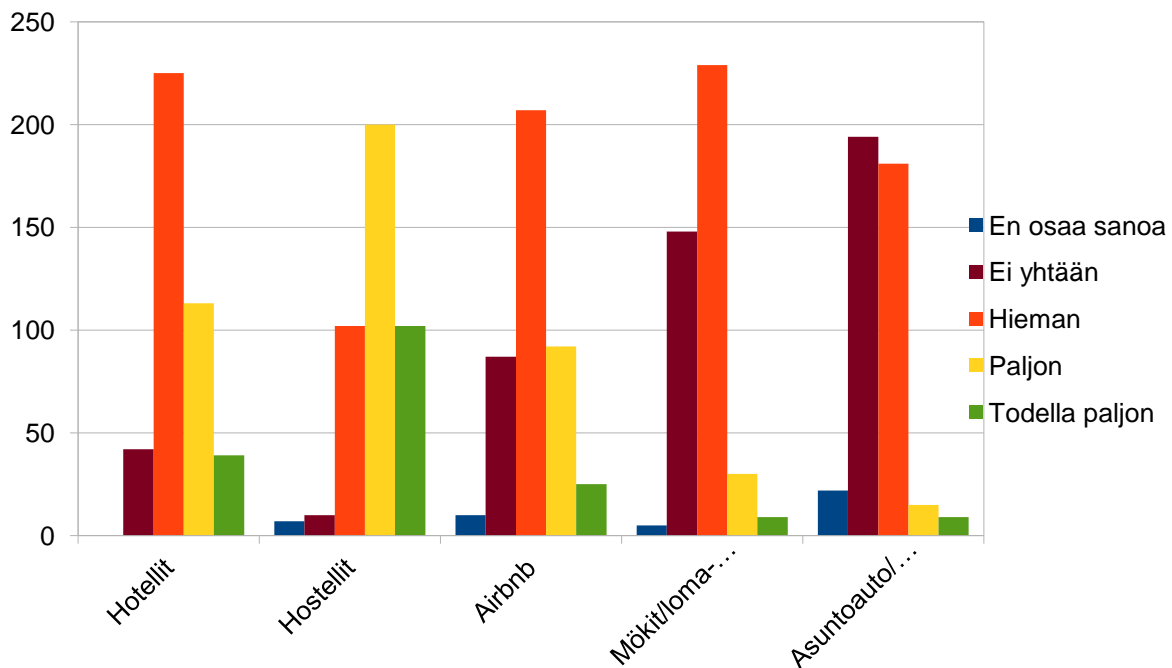
Kuviossa 21 esitetään puolestaan eri matkakohteisiin liittyvien riskien määrä Covid-kriisin aikana.

Kuvio 21. Eri matkakohteisiin liittyvien riskien määrä Covid-pandemian aikana

Eniten riskejä koettiin liittyvän Etelä-Amerikkaan ja Pohjois-Amerikkaan suuntautuvassa matkailussa. 210 vastaajaa koki Etelä-Amerikkaan ja 202 vastaajaa Pohjois-Amerikkaan kohdistuvan matkailun sisältävän todella paljon riskejä. Vähiten riskejä koettiin olevan pohjoismaissa, sillä vain 56 vastaajaa koki pohjoismaihin suuntautuvan matkailun sisältävän todella paljon riskejä.

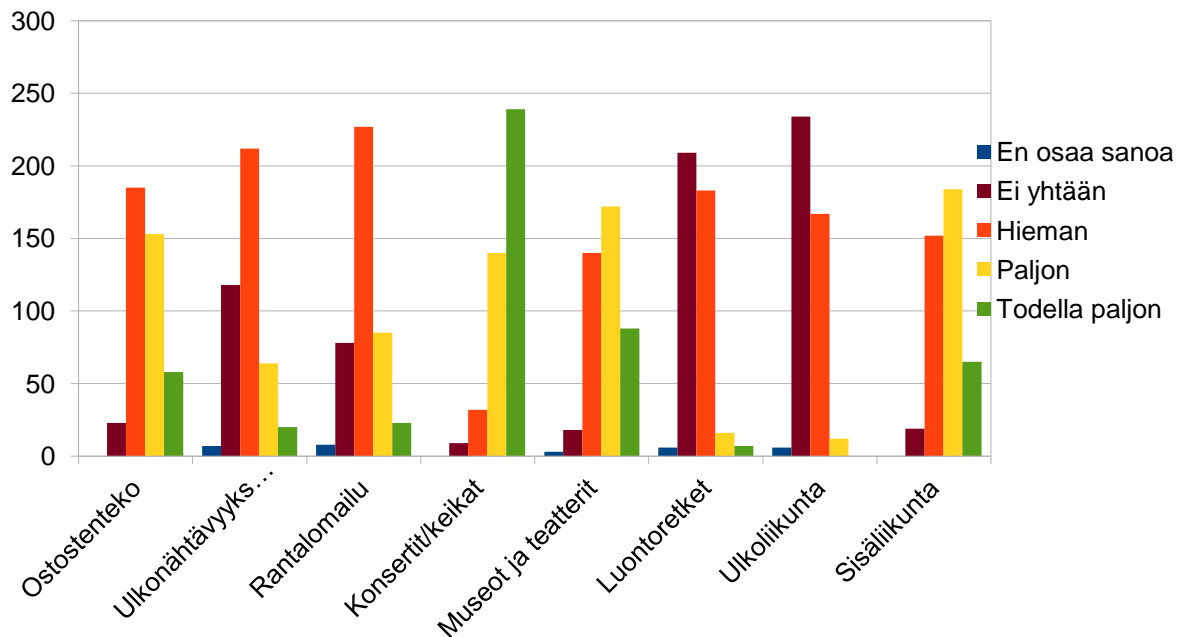
Covid-pandemian aikana kettujen riskien esiintymistä tarkasteltiin myös suhteessa eri majoittumismuotoihin (Kts. taulukko 22)

Kuvio 22. Eri majoitusmuotojen sisältyvät riskit Covid-pandemian aikana

Eniten riskejä nähtiin liittyvän hostelliyöpymisiin, sillä 102 vastaajaa näki tällaisen yöpymisen sisältävän todella paljon riskejä. 200 henkilöä näki hostelliyöpymisen sisältävän paljon riskejä. Vähiten riskejä nähtiin liittyvän asuntoauto-/vaunumatkailuun. 194 henkilöä ei nähnyt tämän matkailumuodon sisältävän riskejä ollenkaan. Toinen vastaajien mielestä turvallinen majoitusvaihtoehto oli mökit/loma-asunnot, sillä 148 henkilöä ei nähnyt riskejä tässä majoitusmuodossa.

Tutkimuksessa tarkasteltiin myös sitä, missä määrin eri loma-aktiviteetteihin koettiin sisältyvän riskejä COVID-pandemian aikana (Kts. Taulukko 23).

Kuvio 23. Eri loma-aktiviteetteihin sisältyvät riskit Covid-pandemian aikana

Todella paljon riskejä nähtiin liittyvän konsertteihin ja keikkoihin, sillä 239 henkilöä vastaajista tämän loma-aktiviteetin sisältävän suurimman riskin kaikista vaihtoehdoista. Toiseksi eniten paljon riskejä koettiin sisältyvän museoissa ja teattereissa käymiseen (88 vastaajaa), sekä sisäliikunnan harrastamiseen (65 vastaajaa). Vähiten riskejä koettiin liittyvän ulkoliikunnan harrastamisessa, koska 234 henkilöä ei kokenut tähän aktiviteettiin liittyvän ollenkaan riskejä. Samoin luontoretkien osalta 209 henkilöä koki, että tähän aktiviteettiin ei liittynyt yhtään riskejä.

Viimeisenä tarkastellaan vastaajien raportoimia keinoja, joilla he pyrkivät suojautumaan kansainväliseen matkustamiseen liittyviltä riskeiltä. Avoimien vastauksien kautta löydetty keino on raportoitu taulukossa 1.

	<u>Vastaajien määrä</u>
1. Matkakohteen huolellinen valinta	178
2. Matkustuksen lopettaminen	123
3. Perehtyminen valitun matkakohteen riskeihin etukäteen	74
4. Covid-kriisiin liittyvien terveyssuositusten noudattaminen	31

Taulukko 1. Keinot välttää matkustamiseen liittyviä riskejä

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että yleisin keino riskien huomioimiseen oli matkakohteen huolellinen valinta. Vastaajat kuvasivat toimintaansa esimerkiksi seuraavasti:

” Pysin valitsemaan mahdollisimman turvallisia matkakohteita, ja otan myös matkustusajankohdan huomioon kohteen valinnassa, jotta pystyisin välttämään esim. tulvia ja hurrikaaneja Covid-pandemiatilanne vaikuttaa ehdottomasti matkakohteen ja –ajankohdan valintaan.”

” Matkustan vain turvallisina pitämiini kohteisiin, pidän huolta turvallisuudestani ja vältän muutenkin riskien ottoa.”

”Jos matkustan ulkomaille, matkustan ainoastaan maihin, joissa koronatilanne on huomattavan matala.”

Toiseksi yleisin keino välttää matkustamiseen liittyviä riskejä oli matkustamisen lopettaminen kokonaan koronatilanteesta johtuen.

”Pandemian aikana en matkaile ulkomailla ja Suomessakin matkustan vain pakolliset välit. Pysin liikkumaan kaupungeissa keskustan tuntumassa tai luontokohdeissa jolloin turvaa tuo joko ympäröivä väkijoukko tai se, että luonnossa liikkueissa ihmisiä ei tule paljon vastaan.”

”Koronan vuoksi todennäköisesti en matkusta tänä vuonna.”

”En matkusta riskialueille ja jätän matkustamisen nyt kokonaan korona aikana.”

Kolmanneksi yleisin riskeiltä suojautumisen keino oli huolellinen matkakohteeseen perehtyminen etukäteen. Tämä näkyy esimerkiksi seuraavissa lainauksissa:

”Otan etukäteen selvää millainen tilanne kohdemaassa on ja kysyn kokemuksia maahan liittyvistä riskeistä.”

”Pysyn perillä paikallisesta uutisoinnista ja teen mahdollisimman paljon taustatutkimusta paikoista joihin olen matkustamassa.”

”Suojaudun riskeiltä ottamalla etukäteen selvää asioista, huolehtimalla vakuutuksista ja olemalla tarkkana kohteessa.”

Neljäntenä pääkeinona riskeiltä suojautumisessa nousi esiin terveyssuositusten noudattaminen. Tätä kuvattiin esimerkiksi seuraavasti:

”Suunnittelen tarkkaan, huolehdin hygieniasta ja vältän suuria väkijoukkoja.”

”Pidän huolta maskin käytöstä ja turvaväleistä.”

”Koronan puolesta noudatan rajoituksia, käytän maskia ja huolehdin turvaväleistä.”

Suurin osa vastaajista näki siten matkustamiseen liittyvän riskejä erityisesti korona-aikana, mutta mukana oli myös muutamia vastaajia, jotka eivät nähneet tarvetta suojautumiselle. He kommentoivat tilannettaan seuraavasti:

”Ei nuo riskit huoleta, mutta silti matkailu on kielletty ja jopa kotimaan matkailua on suositeltu välttämään.”

”Mitä riskejä?”

”En suojaudu mitenkään.”

7. PÄÄTELMÄT JA POHDINNAT

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, kuinka kyselyyn vastanneiden kohderyhmään kuuluvien henkilöiden matkustustottumukset ja tavat ovat muuttuneet Covid-pandemian aikana. Lisäksi haluttiin selvittää kuinka suurena riskinä ihmiset näkevät erilaiset matkakohteet, majoitusmuodot, aktiviteetit kohteessa ja matkustustavat.

Tutkimukseen saatiin vastauksia 421 henkilöltä, joista 394 kuului toivottuun Z- ja Y- sukupolviin eli nuoriin aikuisiin. Tutkimuksen vastaajamäärään voidaan pitää korkeana ja siten aineistonkeruu onnistui hyvin. Vastaajia pyrittiin saamaan eri kaupungeista Suomessa, koska vastauksissa voi olla myös alueellisia eroja. Esimerkiksi rajapaikkakunnilla ihmiset ovat tottuneempia matkustamaan maasta toiseen kuin sisämaassa. Vastaajista 84,6% oli naisia, joten naisten vastaukset ovat enemmistönä.

Ennen Covid-kriisiä matkustaminen on ollut aktiivista kohderyhmän keskuudessa, sillä 90,5% vastaajista matkustaa vähintään kerran vuodessa kansainväliselle lomamatkalle. Tutkimuksen perusteella voimme todeta, että Covid-kriisi on vaikuttanut suuresti kohderyhmän ulkomaanmatkailuun, sillä 95,7% vastaajista kertoi vähentäneensä kansainvälistä matkustamista Covid-pandemiasta johtuen. Tulokset osoittavat siten vielä suurempaa matkustuksen vähenemistä kuin aiemmat tulokset Suomesta vuodelta 2020 (Tilastokeskus, 28.2.2021), mutta myös Matiza (2020) on raportoinut yhtä suuria matkustamisen pudotuksia maailmalta. Kotimaan matkailun suosion kasvu oli myös nähtävissä kyselyssä, sillä 73,4% vastaajista suunnitteli vaihtavansa ulkomaan matkailun kotimaassa tapahtuviin matkailuun. Tästä voimme päätellä, että kotimaan matkailu koetaan turvallisemmaksi kuin ulkomaille matkustaminen Pandemian aikana. Kotimaan matkailua halutaan myös suosia näinä poikkeuksellisina aikoina. Aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että pandemian alkuvaiheessa myös kotimaan matkustaminen väheni voimakkaasti (Tilastokeskus, 28.2.2021; IF, 13.5.2020). Toisaalta kotimaan matkailun

odotettiin toipuvan nopeammin kuin kansainvälisen matkustamisen (Työ- ja elinkeinoministeriö, 9.9.2020) ja toisessa tutkimuksessa kotimaan matkailun todettiin jo lisääntyneen (Sitra, 15.12.2020). Eri kohdemaita vertaillaessa Pohjoismaat koettiin turvallisemmaksi vaihtoehdoksi muihin kohteisiin verrattuna. Ainostaan 56 vastaajaa näki pohjoismaiden sisältävän todella paljon riskejä matkailulle. Eniten riskejä koettiin liittyvän Pohjois- ja Etelä-Amerikkaan matkustamisessa.

Aiemmissä tutkimuksissa on myös todettu, että eri matkustusmuotoihin koetaan liittyvän erilaisia riskejä (Wilson & Chen, 2020). Nyt tehdyssä tutkimuksessa matkustustavoista vastaajat valitsevat mieluiten henkilöauton, sillä se koettiin turvallisiksi ja vähän riskejä sisältäväksi vaihtoehdoksi matkan suorittamiselle. 220 vastaajaa koki omalla henkilöautolla matkustamisen olevan täysin riskitön vaihtoehto sairastumisen puolesta. Vastaajien nähtiin kokevan julkiset kulkuneuvot ja suurempia ihmismääriä kuljettavat kulkuneuvot suurempana riskinä. Eniten riskejä koettiin liittyvän lentomatkustamiseen, sillä 125 vastaajaa koki lentomatkustamisen sisältävän todella paljon riskejä. Tästä voimme päätellä osasyyn kotimaan matkailun suosioon eli ihmiset haluavat valita matkakohteensa sen perusteella, että kohteeseen pääsee riskittömällä vaihtoehdolla kuten henkilöautolla. Vastaajat kokivat majoitusmuotojen osalta mökkien ja asuntoautojen sisältävän vähiten riskejä. Näissä majoituksissa yövytään tyypillisesti pienemmällä porukalla ja mahdollisesti vain oman talouden jäsenten kanssa. Eniten riskejä koettiin olevan hostelliyöpymisessä, mutta hotellit nähtiin kuitenkin vain hieman vähemmän riskejä sisältävänä majoitusmuotona kuin hotellit.

Jo ennen pandemiaa tutkimuksissa on havaittu se, että ihmiset arvioivat yhä enemmän matkustamiseen liittyviä riskejä ja ovat entistä turvallisuushakuisia (Iivari, 2012, 13). Nyt tehdyssä tutkimuksessa haluttiin myös verrata Covid-pandemian riskiä muihin yleisiin riskeihin kohdemaissa. Kyselyssä arvioitiin eroa rikollisuuden ja väkivallan, terrorismin, luonnonkatastrofien, poliittisten mellakoiden ja Covid-pandemian välillä. Vaihtoehdoista eniten ihmisiä huolestutti Covid-pan-

demia vuonna 2021. Muiden vastausvaihtoehtojen osalta vastausmäärät olivat keskenään melko samalla tasolla ja riskien koettiin huolettavan vain hieman. Tähän voi vaikuttaa Covid-pandemian suuri näkyvyys ja poikkeuksellisuus. Laajoja, koko maailmaan kohdistuvaa pandemiaa ei ole ollut pitkään aikaan eikä ainakaan yhtä laajassa määrin nuorten aikuisten elinaikana. IF:in (13.5.2020) julkaisemassa tutkimuksessa riskeistä kärkeen nousivat pandemia, terrorismi ja epidemiat vuonna 2020. Tässä tutkimuksessa siten pandemia oli noussut vielä vahvemmin esiin riskinä vuonna 2021.

Matkustajien on todettu kiinnittävän pandemian aikana yhä enemmän huomiota riskien arvioimiseen ja välttämiseen (Wilson & Chen, 2020). Myös nyt tehdyssä työssä tarkasteltiin siten keinoja, joilla vastaajat pyrkivät suojautumaan matkailuun liittyviltä riskeiltä. Yleisimpänä keinona pidettiin matkakohteen huolellista valintaa ja toiseksi suosituimpana keinona matkailun välttämistä kokonaan. Kuten Matiza (2020) on myös raportoinut, yleisiä keinoja olivat myös perehtyminen matkakohteeseen liittyviin riskeihin etukäteen sekä Covid-kriisiin liittyvien terveys-suositusten huolellinen noudattaminen. Myös aiemmissa tutkimuksissa on todettu, että matkustajat seuraavat kansainvälisiä suosituksia tarkasti (Wilson & Chen, 2020). Mukaan mahtui myös muutamia vastaajia joiden mielestä kansainväliseen matkustamiseen ei liittynyt mitään merkittäviä riskejä, joilta olisi pitänyt suojautua.

LÄHTEET

Albanese, P. & M. Boedeker (2002), Matkailumarkkinointi, Helsinki, Edita

Brouder, P. (2020). Reset Redux: Possible evolutionary pathways towards the transformation of tourism in a Covid-19 world. *Tourism Geographies*, 22 (3), 484-490.

Business Finland (2021). Hungry for Finland,

<https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/tuotekehitys-ja-teemat/ruokamatkailu>.

Dagmar, (2019). Milleniaalien jälkeen aikuistuu Z-sukupolvi. Joko tunnet tulevaisuuden kuluttajat? <https://www.dagmar.fi/trendit/milleniaalien-jalkeen-aikuistuu-z-sukupolvi-joko-tunnet-tulevaisuuden-kuluttajat/>

Debski, (2017) Criteria for the selection of tourism destinations by students from different countries. *Foundation of management*, DOI 10.1515/fman-2017-0024

Iivari, P. (2012), Matkailun turvallisuus, Rovaniemi, Rovaniemen ammattikorkeakoulu

IF (2020) Suomalaisten lomamatkailu 2020, 13.5.2020.

Kananen, J. (2008), Kvantti, Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun, Jyväskylä, Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Elsayeh, (2020) Post-COVID-19: Potential Effects on Egyptians' Travel Behavior, *Global journal of management and business research*. 20 (3), 25-31.

Eriksson, P., & Kovalainen, A. (2008). *Qualitative Methods in Business Research*. London: SAGE Publications.

Eriksson, P. & Kovalainen, A. (2016). *Qualitative methods in business research* (2nd ed.). London: Sage.

Fuchs Galia & Reichel Arie, (2011) An exploratory inquiry into destination risk perceptions and risk reduction strategies of first time vs. repeat visitors to a highly

volatile destination, *Tourism Management*, Volume 32, 266-276.

Heikkilä, T. (2001), *Tilastollinen tutkimus*, Helsinki, Edita

Hirsjärvi, S., P. Remes & P. Sajavaara (2007). *Tutki ja Kirjoita*. 13th ed. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Ivanova, Ivanov & Ivanov (2020). Travel behaviour after the pandemic: the case of Bulgaria, *An international journal of tourism and hospitality research*. DOI 10.1080/13032917.2020.1818267.

Kalantari, H. D., Sembada, A. Y., & Gholipour, H. F. (2020). Tourist satisfaction in 'all-in-one' branded destinations. *Annals of Tourism Research*, 81. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2019.04.001>

Li, Li & Hudson (2013). The application of generational theory to tourism consumer behavior: An American perspective. *Tourism management* 37 (2013) 147-164.

Matiza, (2020) Post-Covid-19 crisis travel behavior: towards mitigating the effects of perceived risk. *Journal of Tourism Futures*, DOI 10.1108/JTF-04-2020-0063

Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD (2020), THL, Koronavirus Covid-19, <https://thl.fi/fi/web/infektioaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19>

OECD (2020). Tourism policy responses to the coronavirus (COVID-19), www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/tourism-policyresponses-to-the-coronavirus-covid-19-6466aa20/

Puustinen, A. & U. Rouhiainen (2007), *Matkailumarkkinoinnin teorioita ja työkaluja*, 144)

Ritalahti, J. (2019). Z-sukupolvi matkailijana 21.3.2019, <https://esignals.fi/teemat/sukupolvi-z/z-sukupolvi-matkailijana/#19132cb4>

Saunders, M., P. Lewis & A. Thornhill (2009). *Research Methods for Business*

Students. 5th ed. Harlow: Pearson Education Limited.

SITRA (2020), Lifestyles after lockdown, 15.12.2020.
<https://www.sitra.fi/julkaisut/elamantavat-pandemian-jalkeen/>

Suomen maaraportti, Koronaepidemian vaikutus Suomalaisten matkailuun, 25.5.2020.
https://visittallinn.ee/static/files/084/koronaepidemian_vaiutus_suomalaisten_matkailuun_25_5_2020.pdf

Terveyskirjasto (2021). Uusi koronavirus, https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk01257

Tilastokeskus, talouden tilannekuva, <http://www.stat.fi/ajk/koronavirus/koronavirus-ajankohtaista-tilastotietoa/miten-vaiikutukset-nakyvat-tilastoissa/talouden-tilannekuva>

Tilastokeskus (2020). Kotimaisten matkailijoiden yöpymiset vähenivät 29 prosenttia joulukuussa 2020, 28.2.2021, https://www.stat.fi/til/matk/2020/12/matk_2020_12_2021-01-28_tie_001_fi.html

Tilastokeskus (2021). Konkurssien määrä väheni vuonna 2020 edellisvuoteen verrattuna 18,6 prosenttia, 27.1.2021, https://www.stat.fi/til/konk/2020/12/konk_2020_12_2021-01-27_tie_001_fi.html

Työ- ja elinkeinoministeriö (2020), Koronan vaikutukset Suomen matkailukysyntään -kehitysarviot, 9.9.2020.

Valtioneuvosto (2020). Koronapandemia supistaa matkailijoiden kulutusta suomessa 40% vuonna 2020. 9.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/paivitetty-arvio-koronapandemia-supistaa-matkailijoiden-kulutusta-suomessa-40-prosenttia-vuonna-2020>

[Valtioneuvosto, Laaja arviointi alkaa: Kohteena koronatukien vaikutukset yrityksiin ja talouteen, 18.8.2020, https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/laaja-arviointi-alkaa-kohteena-koronatukien-vaikutukset-yrityksiin-ja-talouteen](https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/laaja-arviointi-alkaa-kohteena-koronatukien-vaikutukset-yrityksiin-ja-talouteen)

Vehkalahti, K. (2008), Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki, Finn Lectura.

Veijola, S. (2013). Matkailututkimuksen lukukirja. Rovaniemi, Lapland University Press.

Verhelä, P. (2014), Matkailun perusteet, Kuopio, Kuopion liikekirjapaino

Verhelä, P. & Lackman, P. (2003), Matkailun ohjelmapalvelut Porvoo, Helsinki WSOY

Vilamediana-Pedrosa, Vila-Lopez & Kuster-Boluda, (2020) Predictors of tourist engagement: Travel motives and tourism destination. Journal of destination marketing & management 16 (2020) 100412.

Vuoristo, K. (1998), Matkailun muodot, Porvoo, WSOY

Wilson, M.E. & L.H. Chen. Re-starting travel in the era of COVID-19: Preparing a new. International Society of Travel Medicine, 27:5, 1-5.

Woodside & Dubelaar (2002). A general theory of tourism consumption systems: a conceptual framework and an empirical exploration, Journal of Travel Research, 41 (2) (2002), pp. 120-132

Yeung, R.M.W. and Yee, W.M.S. (2019), "Travel destination choice: does perception of food safety risk matter?", British Food Journal, Vol.122No.6, doi:10.1108/BFJ-09-2018-0631

Yle (2017). Nuoret aikuiset panostavat ulkomaan lomamatkoillaan ensi sijaisesti kulttuuriin, <https://yle.fi/uutiset/3-9703552>. 4.7.2017.

Liite 1. Kyselylomake

- Ikä
- Sukupuoli
- Asema työelämässä (Päärooli)
- Kuulutko koronaviruksen riskiryhmään?
- Kuuluuko samassa taloudessa asuva perheenjäsenesi riskiryhmään?
- Missä määrin seuraavat riskit huolettavat sinua matkailuun liittyen vuonna 2021?
- Miten pyrit välttämään tällaisia riskejä matkailussa?
- Missä määrin koet seuraavien Covid-tilanteeseen liittyvien riskien vaikuttavan - matkustamiseesi?
- Missä määrin koet seuraavien Covid-tilanteeseen liittyvien riskien vaikuttavan - matkustamiseesi?
- Missä määrin koet seuraavien matkustustapojen sisältävän riskejä COVID-pandemian aikana?
- Missä määrin koet seuraavien matkakohteiden sisältävän riskejä COVID-pandemian aikana?
- Missä määrin koet seuraavien majoitusmuotojen sisältävän riskejä COVID-pandemian aikana?
- Missä määrin koet seuraavien loma-aktiiviteettien sisältävän riskejä COVID-pandemian aikana?

- Kuinka monta kansainvälistä lomamatkaa teit vuodessa yleensä ennen Covid-kriisiä?
- Covid on heikentänyt taloustilannettani ja siten vähentänyt mahdollisuuksia kansainväliseen matkailuun
- Covid:sta johtuva taloustilanteeni vähentää kohdemaassa käyttämiäni palveluja
- Olen vähentänyt kansainvälistä matkustamista Covid-pandemiasta johtuen
- Olen perunut jo varatun kansainvälisen matkan tänä vuonna Covid-pandemiasta johtuen
- Varaamani matka on peruttu matkanjärjestäjän toimesta Covid-pandemiasta johtuen
- Olen vaihtanut matkasuunnitelmiani ulkomaan matkoista kotimaan matkailuun Covid-pandemian takia
- Olen tehnyt matkavarauksen ulkomaanmatkaan vuodelle 2021
- Pysin välttämään matkustamista vielä ainakin tämän vuoden ajan
- Suunnittelen matkustavani vain kotimaassa vuonna 2021
- Suunnittelen matkustavani ulkomaille vuonna 2021
- Jos rokotejärjestys etenee sinun ikäryhmääsi tänävuonna, niin vaikuttaako se sinun matkasuunnitelmiisi 2021 aikana?